

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Cursus studiorum monasticorum, sive series sublimium disciplinarium - Cod. Ettenheim-Münster 99-110

Theologica universa - Ettenheim-Münster 108 - Tom. II

Cartier, Gallus

[S.l.], 1795

Caput quartum

[urn:nbn:de:bsz:31-111018](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-111018)

hereditatis nominatur Ephes. i. v. 14. Est 81.
enim titulus jus tribuens ad gloriam coeles-
tem. Si... filii et heredes: heredes quidem
Dei, coheredes autem Christi, Rom. 8. v. 17.

Definitur Supernaturale Dei Donum 53.
anima intrinsecè et permanentè inherens
per modum habitus, quo homo formaliter
et permanentè redditur justus, Sanctus,
Deo gratus, filius Dei adoptivus, et heres
vite aeternae.

Dicitur 1.º Supernaturale Dei Donum
ut significetur, gratiam habituales seu
sanctificantem non esse ipsummet Spiri-
tum Sanctum sicut perperam censuisse
Magistrum Sententiarum refert S. Thomas:
sed ab ipso emanare tanquam effectum à cau-
sa.

Dicitur 2.º Intrinsecè et perma- 54.
nenter inherens, contra Lutheranos et Cal-
vinistas, asserentes gratiam justificantem
esse extrinsecum Dei favorem, quo pecca-
ta condonat, et imputat Christi justitiam
seu merita.

Verum error iste deicitur 1.º auto-
ritate S. Scripturae. 1. Tim. 4. Noli, inquit
Apostolus, negligere gratiam, quae in te est.
1. Joan. 3. Omnis, qui natus est ex Deo pecca-
tum non facit, quoniam semen Dei / id est
gratia sanctificans / in eo manet. Si ergo
gratia, juxta S. Paulum est in Timotheo,
si juxta S. Joannem semen Dei seu gratia
sanctificans manet in illo, qui ex Deo natus
est, tunc etiam utique intrinsecè et per-
manentè inheret. Ad Rom. 5. Charitas
Dei diffusa est in cordibus nostris per Spi-
ritum Sanctum, qui datus est nobis. Ergo

82. gratia habitualis seu Sanctificans est donum
Dei anime intrinsecus et permanentiter inha-
rens, atque ab ipso Spiritu Sancto, sicut effec-
tus à causâ, fructus ab arbore distinguitur,
fons... Spiritus est Charitas, galat. 5.

Sed magis directe confoditur Nova-
torum error cit. c. 5. ad Rom. ubi sic scri-
bit Apostolus: Sicut per unius delictum
in omnes homines in condemnationem:
sicut per unius justitiam in omnes homi-
nes justificationem vita. Sicut enim
per unius... inobedientiam peccatores
constituti sunt multi: ita et per unius oba-
ditionem justi constituentur multi. At-
qui non sumus constituti formaliter pec-
catores per solam extrinsecam imputa-
tionem peccati primi parentis, sed per
maulam interiorem, et per peccatum in-
trinsecè inhaerens, fatentibus adversariis.
Ergo neque sumus formaliter justi per
imputationem justitiae, sive Dei, sive Chris-
ti, sed per veram justitiam peccatum for-
maliter expellentem, et intrinsecus inhaerentem.
Nihil hoc tentu clarius.

55. Novatorum error hic deponitur 2.º auto-
ritate Traditionis SS. Patrum. S. Chryso-
stomus exponens idud Ephes. 1. Gratifica-
vit nos in dilecto Filio suo, sic ait: Hoc est
non solum liberavit à peccatis, sed etiam
fecit amabiles. Quomodo enim si quis ac-
ceptum aliquem habionum, et pestis ac mor-
bo, senioque ac paupertate infectum, sta-
tim formosum fecerit juvenem, omnes ho-
mines pulchritudine videntem, et postea
purpurâ induerit, et omni ornatu ornave-
rit; ita nostram instruit et ornavit ani-
mam, pulchramque fecit, desiderabilem,

amabilem; cupiunt enim Angeli talem as-
picere animam. Ita etiam nos fecit gratifi-
mos, et sibi desiderabiles; concupiscet enim,
inquit, Rex pulchritudinem tuam.

S. Ambrosius, lib. de iniriandis c. 4.
sic baptizatum alloquitur: Acepisti vesti-
menta candida, ut sint iudicium, quod
exueris involuorum peccati, indueris inno-
centia casta velamina.

S. Augustinus, lib. de Spiritu et Lettera,
c. 3. Charitas Dei, inquit, dicta est diffundi
in cordibus nostris, non quia nos ipsa diligit;
sed quia nos facit dilectores suos, sicut justi-
tia Dei, quia iusti eius munere efficiuntur
et Domini salus, quia nos salvos facit, et fi-
deles Domini nostri Iesu Christi, quia nos fi-
deles facit. Et Enchirid. c. 52. Quemadmo-
dum in illo / Christo / vera mors facta est, sic
in nobis vera remissio peccatorum; et quem-
admodum in illo vera resurrectio, ita in nobis
vera justificatio.

P. Bbbb.
pag. 43.

Audit Concilium Tridentinum, Sess.
6. Can. ii. ubi, Siquis, inquit, dixerit homi-
nes justificari.... exclusa gratia et charita-
te, qua in cordibus eorum per Spiritum Sanc-
tum diffundatur, atque illis inhaereat, aut
etiam gratiam, qua justificamur, esse tan-
tum extrinsecam favorem Dei, anathema
sit.

30. Retunditur error iste momen- 56.
tis Theologus. innum est S. Thoma, i. 2. q. iio.
a. i. Dilectio Divina, utpotè actiosa et
efficax, non presupponit bonum in creatu-
ra, sed illud causat. Ergo cum gratia dicat
specialem Dei dilectionem erga hominem,
necesse est fateri gratiam esse aliquid posi-
tivum homini concessum, ex supernatu-
rali Dei dilectione et benevolentia proce-

ans est. Innum
namentis ubi
lanto, sicut ipse
e distinguitur
tas, Galat. 5.
mpeditur. Hinc
m. ubi sic scri-
us delictum
mationem.
n omnes homi-
Sicut enim
peccatores
er minus oba
multi. At-
maliter pec-
im impita-
tis, sed per
et peccatum in
us adversariis.
ter justis per
lucet sine hoc
um peccatum
transcendit in
vius.
deputatur. S. auto.
m. S. Augustinus
es. i. Justificati-
sicut. Hinc
atis, delictum
enim si quis ac-
- et peccatum
a infectum. Ita
nem omnes le-
entem et portu-
omatu omnia
tonavit an-
desiderabilem

An nescitis, quoniam membra vestra templum
sunt Spiritus Sancti, qui in vobis est, quem ha-
betis à Deo, et non estis vestri? 2. Petri,
 c. i. Maxima et pretiosa nobis promissa dona-
vit, ut per hoc efficiamini Divina consortes
natura. 1. Joan. 4. v. 16. Qui manet in
charitate, in Deo manet, et Deus in eo. At-
 qui mansio et inhabitatio significant ali-
 quid permanens. Deus autem cum auerit
 aut recedit, non mutat locum, ut potè
 qui sit ubique, et omnem locum repleat,
 contineatque: Sed dicitur auerere, cum
 novo modo alicubi operatur; recedere vero,
 cum desinit operari, quamvis semper pra-
 sentissimus adsit. Sic dicitur redire spi-
 ritum hominis, qui deliquium passus fuerat,
 cum solitas operationes repetit. Deus ergo
 venit ad peccatorem, à quo recedere non po-
 tuit, quando illum excitat, et transeun-
 ter in illo operatur sanctam cogitationem
 et pium voluntatis affectum: manet au-
 tem in justo quamdiu per continuum in-
 fluxum justitiam et gratiam sanctifi-
 cantem, qua juxta Apostolum Petrum
 mox citatum sunt maxima illa et pre-
tiosa nobis promissa, in illo conservat,
 atque per illa eum, ut ait idem S. Petrus,
consortem facit Divina natura, ejusdem-
que seum animi, desiderii, et affectus.
 Justus quoque per charitatem in Deo ma-
 net; quia Gratia Sanctificans seu chari-
 tas ipsum auerit à terrenis cupiditatibus,
 omnes ejus potentias, sensus, appetitus,
 amores, operationes, cogitationes, intentio-
 nes ad Deum trahit, ut non nisi Deum et di-
 vina cogitet, intendat, suspiet, nec nisi
 in illo quiescat.

Prob. 2.º ex Decretis Summorum Pontificum et Conciliorum Generalium. Innocentius III. Cap. Maiores, tit. de Baptismo, refert oppositas sententias Theologorum circa baptismum parvulorum: alii contendebant in parvulis originale quidem peccatum remitti, sed fidem aut claritatem, aliasque virtutes non infundi: alii contra assererant, dimitti peccatum, et virtutes infundi habentibus, illas quoad habitum, non quoad usum. Cui posteriori sententia videtur adherere Summus Pontifex.

Sed clarius Concilium Viennense Clementina de Summa Trinit. et Fide Catholica, sic enim statuit: Quantum ad effectum baptismi in parvulis; reperiantur quidam Doctores Theologi opiniones contrarias habuisse. In quibusdam ex ipsis dicentibus per virtutem baptismi parvulis quidem culpam remitti, sed gratiam non conferri: aliis e contra asserentibus, quod et culpa eisdem in baptismo remittitur, et virtutes ac gratia informans infunduntur quoad habitum. Nos... opinionem secundam, tanquam probabilioris dictis Sanctorum, ac Doctorum modernorum Theologiae magis consonam et concordem, sacro approbante Concilio, duximus deligendam.

Denique Concilium Trid. Sess. 5.^a in Decreto de peccato originali, sub anathemate absolute definit, 1.º Parvulos veraciter baptizari in remissionem peccatorum, ut in eis regeneratione mundetur, quod generatione contraxerunt. 2.º In eisdem non solum tegi, aut non imputari, sed eti-

am tolli totum id, quod veram et propriam ^{87.}
 peccati rationem habet. 3° Quod novum
 ... induentes hominem: / innocentes, imma-
culati, puri, innoxii, ac Deo dilecti affecti
sunt, heredes quidem Dei, coheredes autem
Christi. Quae cum sine gratia sanctificante
 stare nequeant, manifestum est, Concilium
 definisse per Baptismum gratiam sancti-
 ficantem parvulis infundi quoad habitum;
 nam omnis actus sunt incapaces.

Brob. 3° Ratione, parvuli, qui ad 59.
 aetatem adultam perveniunt, per grati-
 am baptismalem, quae supponitur in ipsis
 permanere, non aliter sunt justis et sanc-
 ti, quam alii adulti, qui per Sacramen-
 tum poenitentiae Deo reconciliantur. Ergo
 gratia sanctificans est in adultis aequè ac
 in parvulis aliquid permanens per modum
 habitus.

Diximus per modum habitus, enim
 verò non omnibus, praesertim modernis phi-
 losophis, videtur gratia sanctificans verus
 ac proprie dictus esse habitus, vera ac proprie
 dicta habitualis qualitas. * Hi enim, cum non
 admittant accidentia realiter distincta à
 substantiis sive materialibus sive spiritua-
 libus, contendunt gratiam sanctifican-
 tem seu habitualem sufficienter explicari
 per divinas impressiones et modificationes
 in anima Justis permanentes per modum
 habitus, qui tamen vera et proprie dicta
 qualitas non sit, aut alia entitas realiter
 distincta.

* Nulibi, inquit Bur-
 chotius part. 2. Me-
 taph. sect. 3. c. 6. pag.
 519. quod sciam defi-
 nitum est habitus in-
 fusus: qualis est gratia
 sanctificans: / esse enti-
 tates quaedam spirituales,
 et consequenter à mente
 ita separabiles, ut sine
 ipsa consistere queant.
 ... cum igitur ad fidem
 nostram non pertineat
 eos habitus tanquam
 entitates defendere;
 nonne latius est id de
 eis sentire, quod de la-

Unde quamvis à communi Theolo-
 gorum loquendi usu recedendum non esse
 arbitremur, gratiamque sanctificantem
 appellandam esse qualitatem vel habi-

Summorum bonorum
 rationem. In
 it. de Baptismo,
 Theologorum
 rum: alii con-
 ginale quidem
 in aut clarita-
 infundi: alii
 ceatum, et
 illas quoad ha-
 sui posterior
 Summorum bonorum
 in hincense
 et fidei. Satis
 tum ad spec-
 resistentur
 iniones con-
 in ex ipso
 mi parvulis qu
 gratiam non
 operantibus, qu
 sine remittitur
 hominis infun-
 Nos... dicitur
 in probabilior
 orum modum
 sonam et conser-
 vatio; dicitur
 in fidei. Satis
 mali, sub anath
 in parvulis
 con peccatorum
 videtur, quod ipse
 2°. In eadem
 putari, sed et

89. tum, tamen fidei nos satisfacere consemus,
be originali donit. S. An-
gustinus, lib. 1. de nupt. Si dicamus gratiam illam esse aliquid in-
et corrup. n. 28. alias c. 25. Non enim, inquit,
substantialiter manet, quidquid tandem illud sit, quovumque etiam
sicut aliquod corpus aut nomine appelletur. Sed ut ad definitio-
nem nostram redeamus.
est quadam mala quali-
tatis, sicut languor. Cr-
ta si labe originalis,
qua non est imputat
imputata, sed men-
tam intrinsecus et per
manenter afficit, qua
dam sit affectio mala
qualitatis, sicut languor,
nihil ob stare videtur,
quominus boni habitus
dicantur affectiones bo-
nae qualitatis, ut robur
et valetudo.

60. Diutur 4. Quo homo formaliter
et permanenter redditur justus, iusta
illud Rom. 5. Justificati gratis per gratiam
Sanctus, nempe immunis ab om-
ni labe peccati, ac plene firmiterque ad-
haerens cultui divino. Deo gratus. Quo-
modo enim Deo gratus non esset, qui divi-
nae ejus voluntati in omnibus est consen-
tens? Filius Dei adoptivus, non deno-
minatione extrinsecâ et morali tantum,
quemadmodum in civilibus persona extra-
nea ad succedendum in hereditate assump-
ta dicitur pro filio adoptata. Nam 7.
Petri, c. 1. et 1. Joan. 3. gratia sanctifi-
cans est donum et semen Dei, quo homo
fit consors naturae divinae, atque Christo
filio Dei naturali conjungitur tanquam
membrum capiti, eodem vivens spiritu:
Videte, inquit S. Joan. 1. c. 3. v. 1. qualem
charitatem nobis dedit Pater, ut filii Dei
nominemur, et simus. Denique Her-
es vitae aeternae. Nam ex Apostolo, Rom.
8. Si... filii, et heredes; heredes quidem Dei
coheredes autem Christi, hoc est, ejusdem glo-
riae cum Christo participes.

61. Disputant etiam hii Theologi, num
Gratia sanctificans seu habitualis sit quid rea-
liter distinctum à charitate. Affirmat S.
Thomas, quem sequuntur illius discipuli.
rationem afferunt, quia Charitas, ut potè
virtus per se infusa disponens ad operatio-

res supernaturales, debet supponere homi- 89.
nem in esse divinò et supernaturali consti-
tutum. Atqui quòd, antecedenter ad chari-
tatem, hominem in esse supernaturali consti-
tuit, nihil aliud esse potest, quam gratia
sanctificans, per quam nimirum efficiuntur
divinae consortes naturae, quemadmodum lo-
quitur Scriptura.

Illud ipsum videtur
agnoscere Concilium Viennense* citatà Clement. * celebratum an. 1311.
de Sum. Trin. ubi ait in Baptismo conferi sub Clemente V.
gratiam informantem et virtutes, adeoque
gratiam à virtutibus, quarum praecipua est
charitas, distinguere videtur. Idem face-
re videtur Concilium Trid. Sess. 6. c. 7. docet
enim ibidem justificationem fieri per sus-
ceptionem gratiae et donorum.

Contra negant Magister Sententia-
rum, S. Bonaventura, Scotus, Durandus,
et alii, Gratiam sanctificantem à chari-
tate realiter distinguere; quia in Scripturis
omnes effectus gratiae sanctificantis tri-
buuntur charitati. Caritas expellit pec-
catum, Luc. 7. Remittuntur ei peccata multa,
quoniam dilexit multum. Hominem
reddit Deus gratum, Joan. 14. Qui diligit
me diligitur à Patre meo, et ego diligam
eum. Consortem efficit divina natura,
ac proinde filium adoptivum et heredem
i. Joan. 4. Qui manet in charitate in Deo
manet, et Deus in eo. Et Jacob. 1. v. 12. Ac-
cipiet coronam vitae, quam repromittit Deus
diligentibus se. Denique Caritas est
radix omnium bonorum operum, i. Cor. 13.
Caritas patiens est, benigna est, p.

Verum respondet prioris sententia
patroni, eisdem effectus tribui gratiae sanc-

90. tificanti et charitati, propter necessariam et inseparabilem utriusque connexionem; nam gratia sanctificans non potest existere sine charitate habituali, nec viceversa ejusmodi charitas absque gratia sanctificante. Et verò Apostolus Cor. cit. patientia, benignitas, et aliarum virtutum effectus charitati tribuit, quamvis tamen charitas à patientia, benignitate, aliisque virtutibus re ipsa distinguitur. Sed hanc controversiam Scholae dirimendam relinquinus; quia ad salutem fidelium nihil interest siue, an gratia habitualis seu sanctificans, et charitas realiter distinguantur, modo noverint, dona illa simul in justificatione conferri.

62. Porro existere gratiam sanctificantem abundè liquet ex dictis, adeo ut ad ejus existentiam probandam ultra excurrere opus laud sit. Justificati ergo ex fide, inquit Apostolus, Rom. 5. v. 1. pacem habeamus ad Deum per Dominum nostrum Jesum Christum. Item 1. Cor. 6. v. 11. Abluti estis... Sanctificati estis... justificati estis in nomine Domini nostri Jesu Christi, et in Spiritu Dei nostri. At haec sanctificatio, seu justificatio non fit nisi per gratiam sanctificantem, quae ex Concilio Toled. Sess. 6. c. 7. est unica causa formalis justitiae nostrae.

63. Praeter Charitatem ad rationem gratia sanctificantis etiam pertinere videntur aliae virtutes, quae, quia pariter à Deo animae infunduntur, infusa numerantur: sunt nempe et ipsae singularia Dei dona et gratia habituales; quia permanentes inhaerent, justificationemque integraliter perficiunt, sed insuper nomen

91.
fortiuntur virtutis; sicut enim natura,
puta hominis, ita est principium operatio-
num sibi consentanearum, nempe rationa-
lium, ut eas exercere non possit, nisi per po-
tentias sibi congenitas, intellectum scilicet
et voluntatem; sic gratia sanctificans, qua
ascendit homini velut nova natura, comites
individuas habet virtutes infusas, per quas
veluti per supernaturales potentias, super-
naturaliter operatur: sunt ergo virtutes,
quia ad bene operandum proximè dispo-
nunt: Virtus enim, juxta S. Augustinum
lib. 2. de lib. arb. c. 18. et S. Thomam i. 2. q. 55.
a. 4. est qualitas mentis, quâ rectè vivitur,
quâ nullus malè utitur, quam Deus in vo-
bis sine nobis operatur.

In justificatione ergo, qua est
effectus formalis gratiae habitualis, infun-
duntur virtutes Theologiae fides, spes et
charitas. Ita constat apud omnes Catho-
licos, idque expresse tradit Concilium Trid.
Sess. 6. c. 7. Infunduntur pariter om-
nes virtutes morales ordinis supernatura-
lis, ut sunt prudentia, justitia, forti-
tudo et temperantia &c. Ita communiter
Theologi post S. Thomam, i. 2. q. 63. et 65.
Id ipsum docet Catechismus Romanus,
qui inter effectus baptismi numerat no-
bilissimum omnium virtutum comita-
tum, quâ in animâ simul cum gratiâ
infunduntur. Et varò quemadmo-
dum, ut mox jam dicimus, natura ra-
tionali respondent intellectus et volun-
tas, qui sunt principia actuum rationa-
lium, ad quos inclinatur; ita etiam gratia
sanctificanti veluti nova natura debent

92. respondere habitus virtutum Supernaturalium, tanquam potentia Supernaturales, et principia actuum Supernaturalium, qui ipsi competunt.

Denique in eadem justificatione etiam infunduntur omnia dona Spiritus Sancti. Ratio est, quia dum justificatur homo, inseritur Christo tanquam membrum capiti, ut spiritu ejus vivat et regatur; juxta illud Rom. 8. Si quis spiritum Christi non habet, hic non est ejus: justus ergo debet disponi ad excipiendas omnes monitiones Spiritus Sancti: disponitur autem ad ordinarias per habitus virtutum, ad extraordinarias vero per dona. Ita docet S. Thomas, 1. 2. q. 68. a. 2. Ex quibus sequitur, gratia habitualis appendices esse virtutes Theologicas, morales infusas, et Spiritus Sancti dona, de quibus singulis sequenti Tomo tertio Theologiae nostrae fuimus et ex instituto agemus, interim legi potest Tractatus de Doctrina Christiana Philosophiae nostrae praefixus.

64. Quae hic adhuc solet, quodnam sit immediatum gratiae habitualis Subjectum. Qui gratiam à charitate distinguunt, gratiam habitualement immediatè in essentia anime tanquam in Subjecto residere contendunt, idque probant ratione S. Thomae, atque ajunt: Illud est immediatum gratiae habitualis Subjectum, cui gratia Dei filiationem tribuit; is enim est formalis gratiae Sanctificantis effectus. Atqui gratia habitualis anime divinam filiationem

~~bonum~~ tribuit, juxta illud 1. Joan. 3. 93.
Videte qualem charitatem nobis dedit Pa-
ter, ut filii Dei nominemur et simus.

Qui verò negant gratiam à chari-
tate distingui, timentur gratiam habitua-
lem in voluntate immediatè recipi, provin-
de hanc illius immediatum esse Subjec-
tum: ajuntque 1°. Ad solam volunta-
tem pertinet actu diligere. Ergò et reci-
pere habitum dilectionis, qui idem est
Substantialiter cum gratiâ sanctifican-
te. 2°. duo sunt in animâ non susci-
piunt magis et minus, ut videre est in
intelectu et voluntate. Atque gratia
habitualis suscipit magis et minus, ut pa-
tet ex eo, quòd justitia in omnibus justis
non sit equalis. Verùm parùm,
nostro judicio, quis sollicitus esse debet,
an gratia immediatè in animâ an in
voluntate infundatur, dummodo eam
recipiat, p.

Solvuntur objectiones. 65.

Contra secundum membrum defi-
nitionis nostræ, quò diximus, gratiam
habitualem esse donum Dei intrinsicè,
et permanentè inherens, Obijciunt 1°.
Narratores. Illud Psal. 142. Non justifi-
ficabitur in conspectu tuo omnis vivens.

Ergò gratia sanctificans seu justificans
non est quid intrinsicè et permanentè
anima inherens; sed solummodo est ex-
trinsecus Dei favor, quò peccata remittit
vel imputat Christi justitiam, vel est
ipsa Dei justitia, quâ nempe Deus justus est.

Resp. neg. cons. Sensus Galuista est, neminem sine speciali privilegio carere omni omnino culpa etiam veniali: vel neminem ex se et sine gratia et misericordia Dei posse justificari.

66. Ob. 2°. Rom. 10. Ignorantes justitiam Dei, et haerentem quae ventis statuere, justitiam Dei non sunt subiecti. Ergo, p.

Resp. neg. cons. Per justitiam Dei intelligitur justitia vera nobis inherens, quae Deus nos justos intrinsece facit propter merita Christi; et per suam justitiam, seu justitiam Judaicam intelligitur justitia externa et legalis consistens in externa legis observatione, cui quia nimium confidebant et adherebant Judaei, noverunt se subijcere fidei Christi, nec consequenter verae Dei justitiae, quae per fidem, per dilectionem operantem comparatur. Quare ibi reprehenduntur Judaei, quod culpabiliter ignorantes veram justitiam internam, quae à Deo ex meritis Christi confertur, contenti sint justitia legali, quae mere externa est.

67. Ob. 3°. 1. Cor. 1. De Christo sic habetur: Qui factus est nobis Sapientia à Deo, et justitia, et sanctificatio. Ergo justitia Christi est causa nostra justificationis, haecque perficitur per imputationem justitiae Christi absque interiori nostra immutatione.

Resp. Dist. cons. Justitia Christi 95.
 est causa nostra justificationis efficiens
 et meritoria, conc. formalis, hoc sensu,
 quod imputata nobis justitia Christi abs-
 que interiori dono, quod anima inherereat,
 nos justos reddat. neg. cons. Eadem quippe
 ratione Christus ab Apostolo dicitur fac-
 tus nobis justitia et sanctificatio, quo
 modo dicitur factus nobis sapientia,
 quod nos sapientes fecerit per sua meri-
 ta, non autem quod per illius sapienti-
 am formaliter sapientes simus. Causa
 ergo hic appellatur nomine effectus per
 metonymiam*, que soepe in Scriptura
 adhibetur. Sic dicitur Psal. 26. Domine
illuminatio mea et salus mea. Et Psal. 17.
Diligam te, Domine, fortitudo mea. Hoc
 est, causa illuminationis, salutis, et for-
 titudinis mea.

* Metonymia tropus,
 idem est, ac nominum
 translatio seu unius in
 alterum mutatio.

Ob. 4to 2. Cor. 5. v. 19. Deus, inquit 68.
Apostolus, erat in Christo mundum reconci-
lians sibi, non reputans illis delicta ipso-
rum. Ergo, p.

Resp. neg. cons. Apostolus hic ex-
 presse loquitur de una tantum justifica-
 tionis parte, qua in peccatorum remissio-
 ne posita est, non excludendo aliam con-
 sistentem in infusione justitia inheren-
 tis, de qua alibi expresse agit; imo de
 utraque simul, ut Colos. 1. 2. Et vos... con-
vivificavit cum illo, donans vobis omnia
delicta.

Ob. 5to Iterum 2. Cor. 5. v. 21. De 69.
 Christo ait idem Apostolus: Pro nobis peccatum
fecit, ut nos efficeremur justitia Dei in

96. ipso. Ergo cum justificamur justitia Dei
Imputat nobis imputatur p.

Resp. neg. cons. Sensus Apostoli textus est iste: Christum sibi et à Deo Patre factum esse pro peccatis nostris hostiam, ut nos propter ejus merita efficeremur justitia Dei, non quia ipse justus est, sed quia nos intrinsece justos facit. Quae justitia nobis inhaerens dicitur justitia Dei, quia nobis à Deo donatur, et nos justos coram Deo et vere facit, ut docet S. Augustinus, tract. 26. in Joan. his verbis: Justitia Dei dicitur, non quia Deus justus est, sed quam dat homini Deus, ut justus sit homo per Deum.

70. Ob. 6to Rom. 5. idem Apostolus ait: Sicut... per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi: ita et per unius obedientiam justus constituentur multi. Ergo obedientia Christi est nostra justitia seu justificatio, adeoque non est nobis intrinseca.

Resp. Dist. cons. Obedientia Christi est nostra justitia efficienter et meritorie, cons. formaliter et per solam imputationem, neg. cons. Ibi Apostolus confert Adamum cum Christo, docetque, quod sicut per primi inobedientiam peccatores constituti sunt multi; ita per secundi obedientiam justus constituentur multi. Atqui inobedientia Adamii non est causa formalis, sed efficiens peccati originalis posterorum, fatentibus ipsis adversariis, qui cum Catholicis agnoscunt: quamvis sensu haeretico: peccatum originale inesse unigue proprium. Ergo in mente Apostoli

obedientia Christi non est justitia nostra 97
formalis, sed est causa efficiens et meritoria,
cur justitia à Deo nobis infundatur, et in-
hereat.

Inst. 1.º Ratio propter quam Deus
diliget justum, est causa formalis justifi-
cationis nostra. Atque ratio propter quam
Deus diligit justum, est Christi justitia et
meritum. Ergo causa formalis justifica-
tionis nostra est justitia et meritum Christi.

Resp. neg. maj. Quia aliud non est
motivum, quo Deus creaturas diligit, quam
ejus bonitas infinite sui communicativa;
ac proinde gratia sanctificans est effectus
sui terminus divini amoris, non verò cau-
sa; at est causa formalis justificationis
nostrae, quia re vera justos, sanctos ac Deo
gratos efficit.

Inst. 2.º Causa formalis, propter
quam proximum diligimus ex charitate,
est bonitas divina in eo refluens. Ergo à
pari causa formalis justificationis nos-
trae est justitia et meritum Christi.

Resp. neg. cons. et paritatem. Dis-
paritas est, quod homines quidem bonum
supponant in iis, quos diligunt; at con-
trà Deus amando homines ex malis bonos
efficit. Dilexit nos in Christo ante mun-
di constitutionem; quia per Christum
mediatorem nostrum voluit nos ad se
ducere. Quâ bonitate peccatores in tem-
pore per Christi merita pervenit, ut
justi fiant, eadem bonitate justos effi-
cit, et eatenus novò et longè excellen-
tiori modo illos diligit; quia nova

98. et longè excellentiora dona in ipsis producit et conservat, nempe gratiam sanctificantem cum ejus appendiciis.

Just. 3°. Absurdum est dicere, Deum parvulos nondum renatos odire propter Adamum, quia peccatum originale in ipsis existens est motivum duntaxat et ratio formalis odii divini. Ergò pariter si in justis admitteretur gratia sanctificans, tanquam ratio formalis divini amoris, abusive dicerentur à Deo diligi in Christo, vel propter Christum.

Resp. neg. cons. et paritatem. Quia latum est discrimen inter odium divinum et amorem divinum: Adammum quoque inter et Christum. Odium quippe divinum habet culpam, quod est ejus objectum, non facit sed supponit: amor vero divinus bonum, circa quod versatur, efficit, non supponit. Deinde Adamus non est caput posteriorum eo singulari modo, quo Christus est caput renatorum, quamvis enim parvuli ex origine per Adami inobedientiam corruptam trahant peccati maculam; Adamus tamen jam sanctus et beatus illam directe non impertit; quemadmodum Christus, qui factus est nobis sanctificatio et justitia, sanctitatem influit. Unde Deus parvulos nondum renatos odit, non propter Adamum proiisè, sed propter peccatum originale in ipsis existens. Contra vero renatos diligit in Christo, et propter Christum, qui per gratiam sanctificantem et communicatio-

* recole ea, quae in Philosophia nostra moraliter Ethica c. 5. §. 1. et hic in Tract. de Deo, part. 1. c. 3. §. 1. in Resp. ad ob. 2. pag. 53. et alibi passim adnotavimus.

nem huius Spiritus in ipsis vivit, et operatur, 99.
ut impleatur, quod Patrem rogaverat pri-
die Passionis huius, Joan. 17. v. 21. et 26. Ut
omnes unum sint, sicut tu Pater in me, et
ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint; ut
credat mundus, quia tu me misisti; hoc
est, tam illustri exemplo vite sanctioris
mundum ad me trahant; et dilectio, quã
dilexisti me, in ipsis sit, et ego in ipsis, ut
potè unum totum conficientibus confla-
tum ex capite et membris.

Ob. 7° Ephes. c. i. v. 6. De Deo ait 71.
Apostolus: Nos acceptos seu gratiosos habuit
in dilecto filio suo. Ergo, p.

Resp. neg. cons. Huius loci, qui sic
in vulgata legitur: Gratificavit nos in di-
lecto filio suo: sensus est, Deum nos sibi
gratos effecisse propter merita filii sui, in-
fundendo scilicet nobis veram sanctitatem,
per quam formaliter sumus ipsi grati, jux-
ta illud, v. 4. Elegit nos in ipso ante mun-
di constitutionem, ut essemus sancti et
immaculati in conspectu eius in charita-
te.

Ob. 8° idem Psal. 31. Beati, quo- 72.
rum remissa sunt iniquitates, et quorum
tecta sunt peccata: Beatus vir, cui non im-
putavit Dominus peccatum. Ergo peccata
in justificatione non delentur, sed tegun-
tur duntaxat per Christi justitiam creden-
tibus imputatam.

Resp. 1° opponendo alios Scriptu-
rae textus huc clariores, Psal. 50. Lavabis me,
et hyper nivem dealbabor; nulla sane ma-
cula in homine sic dealbato. Haie, 44.

100. Delevi ut nubem iniquitates tuas. Rom. 8.
Nihil ergo nunc damnationis est eis, qui
sunt in Christo Jesu. 1. Cor. 6. Haec quidem
frustis, sed abluti estis, sed sanctificati estis.
Ephes. 5. Dicit Apostolus, Christum se ipsum
tradidisse, ut exhiberet ipse tibi gloriosam
Ecclesiam, non habentem maculam aut ru-
gam.

Resp. 2°. Peccata in justificatio-
ne teguntur, quomodo dicimus tegi colo-
rem album, cum, superinducto colore nigro,
evanesit albus. Ita hunc Psalmi locum
interpretati sunt Sancti Patres. S. Augus-
tinus, enarrat. in Psal. 31. Ne sic inteligas,
inquit, quod dixit peccata cooperta, quasi
ibi sint et vivant. Et quest. 108. in Exod.
dicit fieri confessionem peccatorum, ut per
gratiam tegantur, hoc est, aboleantur. Item
lib. 1. contra duas epistolas Belagii, c. 13. Di-
mus, inquit, Baptismum auferre crimina,
non radere. Enimvero quis beatum dice-
rit hypocritam, qui oculis hominum abscon-
dit cordis malitiam? nam oculis Dei omnia
sunt perva et manifesta. Peccata ergo co-
ram Deo tegi nequeunt, nisi prius abolean-
tur. Adductus Psalmus 31. tres gra-
dus in justificatione distinguit: 1° Deus
peccata remittit, cum jam propitius praeve-
nit peccatorem, et praeteritam offensam con-
donat. 2° Peccata tegit, cum justitiam
et charitatem superinduit tanquam formam
peccatis oppositam, et eorum expultricem.
3° Peccata non imputat, cum insuper rea-
tum poena temporalis expungit, ut in Bap-
tismo. Unde S. Basilius in hunc Psalmi lo-
cum ait, plus esse peccata tegere quam

101
remittere; et non imputare, quam tegere.
Quamquam plures Interpretes existimant
tria illa verba esse prorsus Synonyma.

Inst. ex Apostolo Galat. 3. v. 24. Qui-
cumque... in Christo baptizati estis,
Christum induistis. Ergo justitiā Christi per
fidem apprehensā circumdamur tanquam
vestimento, quo teguntur corporis maculae
et deformitates.

Resp. neg. cons. et parit. Qui enim
vestem assumit, non exuit maculas et defor-
mitates corporis, sed tegit duntaxat. At ex
eodem Apostolo Coloss. 3. v. 9. qui induit Chris-
tum, exuit veterem hominem, adeo ut nihil
in eo remaneat peccati et damnationis, expo-
nantes vos, inquit, veterem hominem cum
actibus suis, et induentes novum. Nihil ergo
nunc damnationis est vobis, qui sunt in Christo
Jesu, Rom. 8. v. 1. Et ibid. c. 6. v. 2. et 4. Mor-
tui sumus peccato.... ut quomodo Christus
surrexit a mortuis per gloriam Patris, ita
et nos in novitate vitae ambulemus. Atque
Christus resurgens corruptionem carnis, et
mortalitatem non tenuit per indumentum
gloriae: sed prorsus deposuit. Ergo pariter
ad mentem Apostoli ita Christum in Bap-
tismo induimus, ut omnem peccati macu-
lam exuamus. Porro Apostolus justi-
ficationem depingit sub metaphora indu-
menti, ut ostendat, cum, qui exiit e fonte
baptismali, vel ex tribunali poenitentiae,
sicut interiori vivit Spiritu Christi, ita
debere Christum ad vivum in exteriori
conversatione exhibere; quemadmodum
Speciem Regis referet, qui regia veste opet
indutus. Justificati ergo Christum in-

Brim. SICCCC
pag. 51.

102. *Imunt, quatenus fiunt Christo similes per se-
ram et intrinsecam Sanitatis et virtutum
ejus participationem.*

73. *Ob. 9mo S. Bernardus Ep. 190. ait:
Iustum me dixerim, sed idius justitia, nem-
pe Christi. Ergo p.*

*Resp. neg. cons. S. Bernardus huc
justitiam presentis Status vocat justitiam
Christi, quia gratuito propter illius merita
donatur, ut patet ex contextu. Ibi enim re-
fedit errorem Abailardi doctis, Christum
nobis duntaxat doctrinam et exemplo profuisse.*

74. *Ob. 10mo Sententia nostra facit
injuriam Christo, et dat homini occasionem
superbiendi. Ergo, p.*

*Resp. neg. ant. Quia profitemur
justitiam idam nobis inhaerentem à Christo
provenire et pendere, nec conferri nisi prop-
ter eius merita: unde justitiam nostram illi
totam referimus acceptam, nec ubi inde
nobis datur causa superbiendi. Imò adver-
sarii gravem injuriam Christo inferunt, ne-
gando Christum nobis justitiam inhaerentem
promeruisse, quã verè et intrinsecè justi-
simus.*

75. *Ob. 11mo Contra 3^{tim} mem-
brum Definitionis nostra; ubi statuimus
formalem justificationem reponendam
esse in gratia habituali, non verò actuali.
Rom. 2. v. 13. Factores legis justificabun-
tur, inquit Apostolus. Jacob. 2. Vide-
tis, quoniam ex operibus justificatur ho-
mo. Et i. Joan. 3. Qui facit justitiam,
justus est. Ergo juxta S. Scripturam for-
malis justificatio reponenda est potius in ac-
tibus supernaturalibus virtutum, praefer-*

tim charitatis, quam in gratia habituali; ^{103.}
et quidem iuxta omnium hominum mentem,
apud quos justum esse, nihil aliud est, quam
bene operari.

Resp. neg. cons. Namque ex lauda-
tis textibus colligi tantum potest, quod
homo bonis operibus vel disponitur ad jus-
tificationem, vel meretur in justitia
augeri, vel probat se esse justum, juxta
illud Jacobi, 2. v. 18. Ego ostendam tibi ex
operibus fidem meam. Et haec omnium
hominum mens esse debet.

Ob. 12mo Si Scriptura et Conci- 70.
lium Tridentinum non possint intelligi
nisi de justitia habituali, erit de fide ho-
minem justificari per gratiam habitua-
lem. atque de fide non est p. Ergo.

Resp. Quamvis id aliqui Theolo-
gi negent, nobis tamen de fide esse
videtur, atque ut tale cum multis gra-
vibus Theologis arbitramur à Concilio
Trident. definitum, auctoritate Catechis-
mi Romani fulti, qui hic habet ubi de
Baptismo: Est autem gratia, quemad-
modum Tridentina Synodus ab omnibus
verendum poenam anathematis proposita
decrevit, non solum per quam peccato-
rum fit remissio: sed divina qualitas
animae inherens.

Ob. 13to Concilium Trid. voluit 77.
tantum damnare haereticos asserentes, im-
pium justificari per justitiam Christi ei
imputatam, non vero per justitiam ipsi
intrinsicam. Ergo p.

Resp. Concilium voluit quidem

104. Damnare haereticos id docentes; sed ex occasione
hujus erroris voluit etiam explicare naturam
justitiae inherens. Unde formam aliquam
sanctificantem distinctam ab omni actu justitiae,
habitualmente inherentem et permanentem,
quae vocatur gratia habitualis, dari, fidei
constare, et definitum esse à Concilio Tridentino.
Sess. 6. c. 7. arbitramur; actum vero charitatis
vel perfectae contritionis non justificare nisi
dispositivè, seu per modum ultimae disposi-
tionis.

78. Ob. 14to. Inutilis est justitia illa
habitualis. Ergo.

Resp. neg. ant. Imò verò necessaria
est secundum legem ordinariam, et conve-
nientem providentiam ad hoc, ut homo ha-
beat permanentem principium intrinsecum,
proportionatum actibus meritorius vitae aeternae,
atque ita sit intrinsecè et permanen-
ter habilis ad actus illos modo conaturali
efficiendos. Praeterea cum justitia inhaerens
sit realiter ipsa gratia sanctificans, per
quam constituimur Dei filii adoptivi et
heredes, debet esse aliquid permanens et ha-
bituale.

§. Secundus.

79.

De Justificatione.

Quinam sint gratiae habitualis
seu sanctificantis effectus, sat abundè nū-
scimus, ex iis, quae §. precedentiè circa
illius essentiam discernimus, patet. 1° nam-
que, omnia etiam gravissima peccata,
quibus non minus opponitur, quam fri-
gori calor, lux tenebris, statim expellit,
ac delet. Psal. 5. Omnes iniquitates meas
dele. 2°. Corda eorum, in quibus

diffunditur, sic immutat ac innovat, ut ^{105.}
ex impiis, injustis et peccatoribus, forma-
liter efficiat justos, pios ac sanctos; juxta
idud, 1. Cor. 6. Et haec quidem fuistis; sed ablu-
ti estis, sed sanctificati estis, sed justificati
estis. Et ad Rom. 5. Justificati per gra-
tiam ipsius.

3°. Ex inimicis et Deo exo-
lis reddit amicos, dilectos, cives sanctorum et
domesticos Dei. Ad Ephes. 1. In laudem glo-
riae, gratiae suae, in qua gratificavit nos in
dilecto filio suo. Et c. 2. Et cum essetis mor-
tui peccatis, convivificavit nos in Christo; cu-
jus gratia estis salvati; et conresuscitavit et
consedere fecit in caelestibus in Christo Jesu.

4°. Per illam fiunt homines divina
natura consortes, quemadmodum declarat S.
Petrus 2. sua Epist. c. 1. Per quem maxima
et pretiosa promissa nobis donavit, ut per
haec efficiamini divinae consortes naturae.

5°. Per eandem homo efficitur filius
Dei adoptivus, non denominatione extrinse-
ca sicut taxat et morali, sed verò etiam quo-
dam ac proprio sensu. Hinc 1. Joan. 3. Videte
qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii
Dei nominemur et simus.

6°. Denique,
quod ex dictis sequitur, gratia sanctificans
hominem constituit heredem vitae aeternae.
Si filii, inquit Apostolus Rom. 8. et heredes,
heredes quidem Dei, coheredes autem Chris-
ti, hoc est ejusdem gloria cum Christo par-
ticipes, hancque singula pietatis opera,
hujusmodi adoptionis gratia sanctifica-
ta verè ac proprie de condigno merentur.

Inter insignes illos ac eximios Gra- 80.
tiae habitualis effectus, duo potissimum sunt,
justificatio scilicet et meritum, de quibus
gravissima occurrunt controversiae Catho-

106. hicos inter et Aetholios. Quae circa iustifi-
cationem sunt, praesenti S. explanabun-
tur a nobis; quae autem de merito sunt,
sequenti.

Nomine justificationis hu intel-
ligitur acquisitio iustitiae qua quis Deo
gratus efficitur: hoc sensu loquitur Apos-
tolus Rom. 3. cum ait: Iustificati gratis
per gratiam ipsius.

Circa justificationem hic sumptam
tria praesertim quasi solent. 1° Quenam
praevia sint ad ipsam dispositiones. 2° Qua-
enam sit illius natura. 3° Quenam pro-
prietates. De his consulendum est Con-
cilium Trident. Sess. 6. quae est de iustifica-
tione, ubi clarissime et invictissime capi-
tibus sexdecim, et triginta tribus Canoni-
bus exponitur ac definitur Catholicum
dogma; ad cuius Concilii praeviam mentem
hic adversus Aetholicos decernere nobis
est animus.

81. Quod naturam justificationis pec-
tat, non opus arbitramur, ut in, quae de
ea S. praecedenti disputavimus, quidquam
addamus, sufficienter enim ostendimus, in
ea peccata vere tolli quoad culpam et non
solum tegi. Eam non in sola peccato-
rum remissione consistere, sed interiorum
in super hominis renovationem formaliter
includere. Eam denique fieri for-
maliter per donum aliquod internum et
animo inherens; seu consistere in forma
aliqua intrinseca, quae animo inhaereat.
Ergo solum hu nobis quaestio est de praevia
ad illam dispositionibus; necnon illius pro-
prietatibus p p.

107.
82.

Circa hujusmodi ergo dispositiones
queritur 1° an ad justificationem sint ne-
cessaria. Quia de re certum est 1° Nul-
lam in parvulis aut eam requiri dispositio-
nem. constat id ex universali Ecclesie
Traditione, quo parvulos, quamvis ratio-
nis impotes, hactenus baptizavit in remissio-
nem peccati originalis; unde Concilium
Trid. Sess. 7. Can. 13. Dicit anathema is,
qui docuerint parvulos, cum ad annos dis-
cretionis pervenerint, esse rebaptizandos.
Eminere si inobedientia primi hominis
potuit illis nocere, à fortiori obedientia
Secundi hominis, qui factus est nobis jus-
titia à Deo, illis proderit. 2° Certum
est tum apud Catholicos tum Acatholicos
adultum non justificari sine prævia
sua dispositione, quæcumque tandem
ida sit; nam Scriptura spem venie non
probat nisi peccatoribus dispositis, Eze-
chiel. 18. v. 21. Si... impius egerit poeniten-
tiam... vitæ vivet. Act. 2. Apostolus
Petrus Judæis sua prædicatione con-
territis, ait: Poenitentiam agite et
baptizetur unusquisque vestrum. Act.
8. Philippus Eunuchum baptismum
efflagitanti respondet: Si credis ex
toto corde licet, nimirum te baptiza-
ri. Tritum est S. Augustini effa-
tum: qui fecit te sine te, non justi-
fiat te sine te. Nec alia ratio
afferri potest, cur Deus, qui vult om-
nes homines salvos fieri, aliis veniam
concedat, pluribus denegat, quam quod
illi gratia, quæ se se disponant, con-
sentiant, hi resistant.

Sed gravis existit controversia Catholicos inter et Aetholicos, quae sit necessaria dispositio ad justificationem. Hicquippe univiam agnoscunt, nempe fidem, non qualemunque, sed quae peccator credat pro certo, se esse justificatum, et hibi specialim applicari promissiones peccatoribus generatim factas, x^o. contra quos ponitur

* vide dicta supra generatim factas, x^o.
c. 2. §. 8. num. 13. 83.

Conclusio, ma

Fides, quae necessaria est ad justificationem*, non est specialis promissionum fides, sed est dogmatica seu catholica fides, assensus scilicet firmus ac certus rebus omnibus à Deo revelatis.

* Indubium quod omnes est, in adultis ad justificationem requiri fidem aliquam; enimvero sine fide impossibile est placere Deo. ait Apostolus, Heb. c. ii. v. 6. Et Conc. Trid. Sess. 6. c. 6. et c. 8. fides, ait, est humana salutis initium, fundamentum et radix omnis justificationis, sine qua impossibile est placere Deo.

Prob. 1° ex Scripturis. Apostolus Heb. ii. fidem describens sic habet: Fides est sperandarum substantiarum verum, argumentum non apparentium. En quo sic arguimus: Ibi loquitur Apostolus de fide justificante, ut aperte indicant verba quae immediate procedunt, justus ex fide vivit; et ista, quae sequuntur, sine fide impossibile est placere Deo. Atqui fides illa non est specialis promissionum fides, seu actus, quo quis credit, aut certo confidit peccata sibi esse remissa propter Christum; sed est assensus firmus vis, quae sunt à Deo revelata; quod probatur. tum ex illis verbis, argumentum, hoc est demonstratio et convictio, non apparentium, quatenus scilicet fides fuit, ut intellectus omnino assentiatur rebus à Deo revelatis, licet obscuris et invidentibus: tum ex illis aliis, fide intelligimus aptata esse saecula: et rursus, accidentem ad Deum oportet credere, quia est p. tum denique quia toto illo capite, ubi fidei pluri-

realis tribu
miseratione
justificari co
mentis. Hy
Pro
ubi sic dep
ficantem n
miseratione
Christum a
Prot
Fides quam
um agitat,
justificatio
in obsequio n
se, sed velo
miracula: cor
requisite
lit. 2°
paucis cap
tinet, multum
cordia special
tantum est mon
ca salutem
des justifican
et peccatorum
positio ad ill
Dei misericor
confidit se
Christum, n
nec peccato
procederet,
credetur in
talis fides n
fides justif
que verisim
cantur nec

ma alia tribuit Apostolus, de illa specialis ^{109.}
misericordia Dei fide seu fiducia, qua homines
justificari contendunt Catholicis, nulla sit
mentio. Ergo p.

Prob. 2°. ex Concilio Trid. Sess. 6. Can.
12. ubi sic definit: Siquis dixerit, fidem jus-
tificantem nihil aliud esse, quam fiduciam
misericordia divina peccata remittentis prop-
ter Christum anathema sit.

Prob. 3°. momentis Theologicis. 1°
Fides, quam requirebat Christus ab iis quibus-
cum agebat, erat fides justificans, seu ad
justificationem disponens. Atque illius fi-
dei objectum non erat specialis Dei misericor-
dia, sed vel omnipotentia, vel mysteria, vel
miracula: eorum enim sunt anathema fidem ab
iis requisisse legitur, quibus peccata dimi-
sit.

2°. In Symbolo Apostolico, quo
praecipua capita ad salutem necessaria con-
tinet, nullum occurrit verbum de miseri-
cordia specialis fide, quae apud Adversarios
tanti est momenti, ut nullus adultus sine
ea salutem consequi possit.

3°. Fi-
des justificans praecedit justificationem
et peccatorum remissionem, cum sit dis-
positio ad illam. Atque fides de speciali
Dei misericordia, qua quis credit vel certo
confidit sibi remissa esse peccata propter
Christum, non praecedit justificationem
nec peccatorum remissionem: Si enim
praecederet, esset falsa, per illam enim
crederetur id esse, quod nondum est. Ergo
talis fides non est fides justificans; nam
fides justificans est fides divina, ideo-
que verissima.

4°. Qui justifi-
cantur nec certo sciunt, aut scire possunt,

110. sibi ex speciali misericordia Dei peccata dimitti,
ut infra ostendemus Conclusionem 3^{ti}a Ergo.

5° Ideo Aetholici remissa sunt pec-
cata, quia remissa esse certo credunt, ideo
autem remissa esse certo credunt, quia re-
missa sunt remissa. Sed hoc est circulus vitio-
sus. Ergo.

89.

Conclusio 2^a

Sola fides non justificat. Prob.
1° ex Scripturis, quae praeter fidem alios
actus ad justificationem requirunt. Sili-
cet, 1° actum timoris, Ecclesiastici i. v. 27.
Timor Domini expedit peccatum. 2°

Actum Spei, Prov. 28. v. 25. Qui sperat in
Domino, sanabitur. 3° Dilectionem, Luca
7. v. 47. Remittuntur ei peccata multa, quo-
niam dilexit multum. 4° Poenitentiam,
Act. 3. v. 19. Poenitemini... et convertimini,
ut deleantur peccata vestra.

Proterea S. Iacobus in sua Epistola
canonica, in eo penè totus est, ut ostendat
non solam fidem justificare: clara sunt
et aperta quae leguntur c. 5. Sicut corpus
sine spiritu mortuum est, ita fides sine
operibus mortua est.

Prob. 2° ex Concilio Trid. sess. 6.
Can. 9. ubi sic definitur: Si quis dixerit
sola fide hominem justificari... anathe-
ma sit.

Prob. 3° Ratione. 1° Vox haec sola
iuncta cum fide justificante nullibi in Scrip-
tura reperitur, imò fidem non sufficere,
ut quis justificetur S. Iacobus expresse scrip-
sit in sua Epist. c. 2. v. 24. Videtur, ait, quia
ex operibus justificatur homo, et non ex
fide tantum. 2° Fides separata
à dilectione non justificat. Nam 1. Joan.

2. v. 14. Qui non diligit manet in morte. At ^{iii.}
qui fides vera et christiana potest separari
à dilectione, ex Apostolo 2. ad Cor. 13. v. 2.
ubi sic loquitur: Si habuero omnem fidem, ita
ut montes transferam, charitatem autem non
habuero, nihil sum. Ergo.

Et verò fidem solam habentes possunt
esse adulteri, fures, avari, ebriosi, maledici.
Atque ex eodem Apostolo 1. Cor. 6. hujusma-
di facinoribus debiti, regnum Dei non possi-
debunt. Ergo.

Unde constans universalis Ecclesia
ab ipsorum Apostolorum tempore praxis ob-
tinuit, ut variis virtutum operibus sive
Catechumeni ad baptismum, sive lapsi
post baptismum ad Sacramentum poeniten-
tia disponerentur. Unde etiam, cate-
ris protermisissis SS. Patribus, Chrysostomus
ait hom. 7. in Matth. Ne fideles solâ fide
se salvari posse confidant. Et Augusti-
nus, serm. 22. de verbis Apostoli: Domus
Dei credendo fundatur, sperando erigitur,
diligendo perficitur.

Igitur proter fidem sex adhuc
actus requiri, quibus impii ad justitiam
disponantur, statuit Concilium Triden-
tinum Sep. 6. c. 6. 1.º fidem esse ini-
tium salutis docet Apostolus Heb. ii. Crede-
re enim oportet accedentem ad Deum.*

* vid. supra not. marg. a
n. 83.

Fides, inquit Clemens Alexandrinus, lib. 2.
Strom. est ad salutem inclinatio, post quam
timor, et spes, et poenitentia. Et S. Au-
gustinus, lib. de predest. Sanct. c. 1. Fides, ait,
prima datur, ex qua cetera impetrantur.

2.º Requiritur timor Dei, de quo di-
citur Eccli. i. Qui sine timore est, non po-
terit justificari. Item, timor Domini

112. expedit peccatum. De eodem quoque S. Augustinus, lib. de catechizandis rudibus, c. 5. haec ait: Rarissime accidit, imò vero nunquam, ut quisquam veniat volens fieri Christianus, qui non sit aliquo timore Dei perculsus. Et tract. 9. in Epist. Joan. Timor Dei sic vulnerat, quomodo Medici Sacramentum putredinem tollit. Opus est ergò ut intret timor, per quem veniat charitas; Timor, medicamentum; charitas, sanitas.

3°. Spes disponit ad iustitiam, Prov. 28. Qui... sperat in Domino sanabitur. Matth. 9. Confide fili, dimittuntur tibi peccata tua. Hinc S. Ambrosius, lib. 1. de poenit. c. 1. Nemo, inquit, potest bene agere poenitentiam, nisi speraverit indulgentiam.

4°. Dilectio Dei sequitur Spem, ut habetur Ecli. 2. Qui timetis Dominum, sperate in illum.... Diligite illum, et illum illuminabuntur corda vestra. Item Galat. 5. Neque circumcisio aliquid valet, neque praepitium; sed fides, quae per charitatem operatur. Si haec dilectio sit perfecta, est ultima dispositio, et justificat extra Sacramentum actu susceptum, iuxta illud Christi, Luc. 7. Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Si vero sit imperfecta, est dispositio iustitiae remota, nec justificat extra Sacramentum. Et de hoc amore imperfecto intelligendum

* Celebratum an. 529. est Concilium Arausicum II. Can. ult.

Ei praesedit Caesarius ubi sic habet. Deus fidem et amorem sui

Arelatensis sub. lum.

Pont. Felice IV. ap- prius inspirat, ut Sacramenta Baptismi fi-

deliter inquiramus.

Quintò de poenitentia, quae dilec-

tionem consequitur, habetur Act. 2. Bo-

intentiam agite, et baptizetur unusquisque

ut si istum

vestrum in nomine Jesu Christi in remissio-^{113.}
nem peccatorum. Et c. ii. Gentibus poeni-
tentiam dedit Deus ad vitam.

Sexto, odium peccati, quod poeni-
tentia seum fert ac includit.

7mo Denique sequitur propositum
servandi mandata, inchoandi novam vitam,
et suscipiendi Sacramentum. De eo loquun-
tur ha Scripturae textus: Preparate corda
vestra Domino, i. Rey. 7. Docete omnes
gentes baptizantes eos in nomine Patris,
et Filii, et Spiritus Sancti, Docentes eos
servare omnia quaecumque mandavi vo-
bis, Matth. 28. v. 19. Enimvero qui para-
tus non est obtemperare voluntati ejus, quem
offendit, cum illo reconciliari non potest. At-
qui Deus vult, ut peccator Sacramentum
recipiat, et mandata ejus observet. Ergo.

Porò has recensitas ad justificatio-
nem dispositiones hominem peccatorem
soli liberi arbitrii viribus sibi comparare
non posse, fidei dogma est adversus Pela-
gianos et Semipelagianos in Ecclesia Stabili-
tum, quod sequenti Capite, ubi de gra-
tia actuali, quam dogma istud respicit,
nobis sermo erit, expendemus, atque ubi
demonstrabimus, neminem ullomodo se
per solas naturae vires preparare posse
ad gratiam actualem, adeoque et habitua-
lem seu justificationem.

Quod proprietates justificationis 88.
Spectat Aetholici ex palmarum suo dogma-
te de justitia Christi per fidem apprehen-
sa, qua justii efficiuntur ac Deo accepti,
colligunt i^o posse ac debere omnes fidei
divinae certò credere se esse justos; ita
ut si istud non crederent, jam fideles et

114. justi non essent, quia per solam fidem justificantur. Et in hoc errore planè convenient Lutherani omnes et Calvinista. 2°.

Colligunt Speciatim Calvinista, justitiam semel adaptam nullo unquam tempore posse deperdi: ex quo sequitur, justitiam ita propriam esse electorum, ut in solis reperiat electis, usque infit immobiliter. Solos electos, inquit Calvinus, lib. 3. Instit. c. 2. Semine incorruptibili Deus in perpetuum regenerat, ut nusquam dispareat semen vita in eorum cordibus insitum. 3°.

colligunt Lutherani, justos omnes aequaliter esse justos. Ratio ipsorum est, quia una et eadem Christi justitiâ fide apprehensâ et à Deo imputatâ justificantur omnes: justitiâ autem Christi non suscipit magis et minus.*

C * vide dicta sup. c. 2. §. 6.

Contra erronea perinde ac absurda haec consectaria sit 1°.

87. Conclusio 3^{ia}

Nemo potest nec debet, seclusâ speciali revelatione, fide divinâ credere sibi remissa esse peccata.

Prob. 1° ex Scripturis. Prov. 20 v. 9. Quis potest dicere, mundum est cor meum, purus sum à peccato? Eccles. 9. v. 1. Venit homo, utrum odio vel amore dignus sit.

Eccles. 5. v. 5. De propitiâtio peccatô noli esse sine metu. 1. Cor. 4. v. 4. Nihil... mihi conscius sum, inquit Apostolus, sed non in hoc justificatus sum p.

9 * Obiit an. 378. Prob. 2° ex S. Patribus. S. Basilii* ad citatum Apostoli locum, constit. monast. c. 2. Multa, ait, peccantes plurima non incedimus. Inapropter dicit Apostolus, Nihil

mibi conscius sum; sed non in hoc justifi-^{115.}
catus sum; hoc est, multa pecco et non in-
telligo.

Ad eadem Apostoli verba S. Chryso-
stomus*, Non Corinthios tantum, inquit, sed *obit an. 407. e
se ipsum privat hoc iudicio.

S. Hieronymus* in Eccli. c. 9. v. 1. *obit an. 420. f
à nobis citatum, Sensus est, inquit, inveni
justorum quidem opera in manu Dei,
et tamen utrum à Deo amentur, aut non
muneris sive non posse, et ambiguos fluctua-
re, utrum ad probationem sustineant,
quæ sustinent, an ad supplicium. In fu-
turo igitur sient. Et lib. 2. contra

Belagianos, ad citata Apostoli verba Ni-
hil mihi conscius sum p. hoc scribit: Tempe-
rabat sententiam, ne forte per ignoran-
tiam deliquisset, quanta abyssus sit, au-
dite.

S. Augustinus*, in Epist. 41. Tantam, *obit 430. g
inquit, profunditatem credit esse in homi-
ne, quæ lateat ipsum hominem in quo est.

Et lib. de perfectione justitie, c. 15. Quan-
talibet, inquit, justitia sit, præditus ho-
mo, cogitare debet, ne aliquid in illo, quod
ipse non videat, inveniatur esse culpandum.

Denique S. Gregorius*, lib. 9. Moral. *obit an. 604. h
hæc ait: Conditoris contra me iudicia, quæ
temeritate redarguo, qui ipsum me de in-
firmitatis caligine ignoro. Et lib. 2. Re-

gist. Epist. 22. ad Gregoriam, quæ opta-
bat certior, peccata sibi fuisse remissa fieri,
sic respondit: Rem difficilem et inutilem
postulasti. Difficilem quidem, quia indi-
gnus sum, cui revelatio fieri debeat. In-

utilem etiam; quia secura de peccatis remissa
fieri non debes, nisi cum jam in die vite tuae
ultimo plangere eadem peccata minime va-
lebis... quoad usque veniat, semper trepida
metuere culpas debes, atque eas quotidiana-
nis fletibus lavare.

* inchoatum fuit an.

1545. finitum an 1563. ubi,

Prob. 3.º Ex Concilio Trident.^o sess. 6. c. 9.
Quilibet, inquit, dum se ipsum suam-
que infirmitatem, et indispositionem res-
piit, de sua gratia formidare et timere
potest, cum nullus sive valeat certitudine
fidei, cui non potest subesse falsum, se gra-
tiam Dei esse consecutum. Id ipsum decer-
nitur, Can. 13. 14. et 15.

* Istud est argumen-
 tum ad hominem et
 ex principiis aetho-
 licorum deductum.

Prob. 4.º ratione. * Nihil fide di-
 vina credi potest, nisi quod immediate con-
 tinetur in verbo Dei, aut ex illo per eviden-
 tem consequentiam deducitur; fides enim di-
 vina Dei loquentis autoritate nititur. at-
 qui 1.º immediate non continetur in verbo
 Divino, talem vel talem hominem in par-
 ticulari justificatum esse; promissiones
 enim Scripturae sunt universales, et condi-
 tiones aliquas supponunt, ut singulis appli-
 centur. 2.º Nemo per evidentem con-
 sequentiam ex verbo Dei deducere potest,
 se esse justificatum: et tamen clarum sit
 ex Scripturis, omnes verè conversos ad Deum,
 et seriam de peccatis poenitentiam agen-
 tes, indulgentiam et gratiam obtinere,
 nullus tamen certò cognoscere potest an verè
 et ex corde ad Deum conversus fuerit, et an
 seriam ac condignam egerit poenitentiam:
 nam Jerem. 17. v. 9. dicitur: Bravum est cor
hominis et inscrutabile, et quis cognoscat
illud. Deinde multi falluntur circa pro-

117.
prias dispositiones et internos affectus; sapia
videtur esse charitas, qua nos movet, et re ipsa
non est nisi cupiditas. Certè cum Apostolorum
Brincus dicebat; Secum paratus sum in car-
cerem et in mortem ire, paratum se esse cre-
debat mortem subire pro Christo, et tamen
verè paratus non erat: quin et ipsa Calvinus
fatetur, plerisque ex iis, qui non sunt pre-
destinati, putare se credere eomodo, qui
requiritur ad justificationem, et tamen
reverà ita non credunt. Ergò nemini certò
constare potest se peccatorum remissionem
consecutum fuisse.

Conclusio 4ta

88.

Fides et justitia semel habita amit-
ti possunt, nec ad solos electos pertinet.*

Prob. 1° ex Scripturis. Psal. 2. v. 12.
Apprehendite disciplinam, ne quando irascatur
Dominus, et pereatis de via justa. Ezechiel.

18. v. 26. Cum averterit se justus à justitià suà
et fecerit iniquitatem, morietur in illà. Ergò

si justus potest perire de via justa, si potest à
justitià suà exidere et in iniquitate mori;
tunc utique justitia nec est inamissibilis,
nec ad solos electos pertinet. Hinc Apосто-

lus, 1. Cor. 10. v. 12. graviter monet, qui se ex-
istimat stare, videat, ne cadat. et c. 8.

v. 9. Nolite errare, neque fornicarii, neque p-
regnum Dei possidebunt. Quibus ipsemet

perterritus scribit, c. 9. v. 27. Castigo corpus
meum, et in servitutem redigo, ne forte cum

aliis predicaverim, ipse reprobus efficiar.

Accedunt exempla ex Scripturis de-
prompta. Lucifer justitiam, in qua con-
ditus fuerat, per peccatum amisit. Saul
à Deo electus, peccando in aeternum perit.

* Jovinianus Mona-
chus Mediolanensis
sub S. Ambrosio, Me-
diolanensi Antistite circa
finem saeculi 4^{ti} su-
licet circa an. 382.
Euloriam suis erroribus
venare cepit, atque
inter alia etiam ne-
gavit, justum grati-
am adeptam amittere
posse, ut constat ex S.
Hieronymo lib. 2. cont.
ipsum. Calvinus, ut
supra adnotavimus eum-
dem errorem à mille
trecentis annis in Jovi-
niano damnatum sus-
citavit. In illam au-
tem fossam lapsus est
ex errore suo principio,
quo statuit, peccatorem
justum fieri solà fide,
quà certò credit se esse
predestinatum; et idè
merita Passionis Chris-
ti sibi applicari. Hoc
enim fundamentò po-
sitò necessariò sequitur,

E

118.
nec Davidem per adul-
terium et homicidium,
nec Petrum per nega-
tionem à justitià ex-
cidisse, nec ullum pro-
destinatum per atro-
ciora crimina grati-
am sanctificantem
amittere, quamdiu
fides in corde reman-
serit; quia immuta-
bile est Dei prodes-
tinantis decretum.

David omnium consensus justus, ut pote de quo
dicit Deus, Act. 13. v. 22. Inveni David virum
secundum cor meum, à justitià procul dubio
verè exiit, quando sibi et adulterium
et homicidium commisit. Salamon ejus
filius prius Deus amabilis, postmodum ex-
lus factus, et, si S. Augustino fides, lib. 22.
contra Faust. c. 88. in fine reprobatus est.
S. Petrus haud dubie justus erat, cum ad
ipsum diceret Christus, Joan. 13. v. 10. Qui
totus est non indiget nisi ut pedes lavet, sed
est mundus totus: attamen idem Petrus pec-
cavit et exiit à gratià, quando Christum
negavit.

Prob. 2.º ex S. Patribus. Ex S. Hiero-
nymo, qui ex professò lib. 2. contra Jovinianum,
confutavit oppositam heresim.
Ex S. Augustino, qui lib. de haeres. haesi 82.
Joviniani sententiam numerat inter ha-
ereses ab Eulenià proscriptas. Et lib. de pra-
dest. SS. c. 13. ubi aperte supponit justos
quandoque à suà justitià exiire et in
impietate mori. Et c. 14. addit, justum,
qui post carum mortur, absolute potuisse
à Deo salvari, si nempe eum antequam
laberetur, è vità exire jussisset. de lib.
de correptione et gratia. c. 13. sic scribit: Creden-
dum est, quosdam de filiis perditionis non
accepto dono perseverandi usque in finem
in fide, quae per dilectionem operatur, in-
cipere vivere, et aliquamdiu fideliter et
justè vivere, et postea cadere, neque de
hàc vità, priusquam id contingat, auferri.

Prob. 3.º ex Concilio Trid. sess. 6. can.
23. ubi sic definit: Si quis hominem semel

Prim. Dddd.
pag. 59.

justificatum dixit amplius peccare non posse, ^{119.}
neque gratiam amittere, atque adeo eum, qui
labitur et peccat, nunquam fuisse verè justi-
ficatum..... anathema sit.

Prob. 4°. ratione. 1° Quia omnes
infantes, qui baptisma recipiunt, verè justi-
ficantur; imò si Calvinò, Bueero, aliisque
Sectariis vedatur, omnes filii Fidelium San-
ti et justi nascuntur. atqui nemo dixerit,
omnes filios Fidelium, eosque omnes qui
in infantia baptizantur, à justitià, cum
adoleverint, nusquam exidere: experien-
tià quippe exploratum est, plurimos ex ipsis
in adultà etate graviter peccare; atque in
iis criminibus nonnunquam mori, de qui-
bus Apostolus, ad Galat. 5. v. 21. Qui talia agunt,
regnum Dei non consequentur. Ergò.

2°. Quia ex impià Calvinistarum Do-
ctrinà sequitur omnimoda morum subversio.
Si enim justus in eorum sententià non amit-
tit gratiam justificantem, quantumcum-
que detestabiliter peccet, modò non timeat
propterea mitti in gehennam, nec de pre-
destinatione suà diffidat, sequitur 1° Jus-
tis et Dei amicis pugnam esse contra in-
deliberatos timoris motus; quibus Spiritus
Sanctus ad declinandum peccatum, et ad perse-
verandum invitat; veluti contra gravissi-
mam et periculosissimam tentationem,
nec audiendum Christum dicentem, Luc. 12.
v. 4. et 5. * Dico vobis amicis meis... timete
eum, qui postquam occiderit, habet potes-
tatem mittere in gehennam. 2° Sa-
lubra fore Lutheri consilium, fortiter crede,

* Ex Matth. c. 10. v. 28.

Timeate eum, qui po-
test et animam et cor-
pus perdere in gehennam.

120. et fortius pecca, quia nihil ita expedit timorem,
quam peccandi assiduitas, quae induratur cor
et presumptio contra desperationem induci-
tur.

89.

Conclusio 5ta

Justificatio seu justitia, quae forma-
liter iusti sumus, non est in omnibus iustis
aequalis. Est de fide contra Lutheranos et
Calvinistas, qui Jovinianum doctorem vir-
tutes et peccata esse paria*, sentiuntur,
n * Apud S. Hieronymum, lib. 2. adv. Jovinianum, justitiam seu justificationem majus vel minus
haud suscipere.

Prov. 10. ex Scripturis. Prov. 4. Justo-
rum semita, quasi lux splendens procedit
et crescit usque ad perfectam diem. 2. Cor.

9. v. 10. Augabit Deus incrementa frugum
justitiae vestrae. Apocalyp. ult. v. 11. Qui
justus est, justificetur adhuc; et qui sanctus
est, sanctificetur adhuc; seu, quod idem est,
cuique incumbit debitum, suam et justiti-
am et sanctitatem augendi per pietatis
opera. Orant per ope Apostoli, ut

Fideles impleantur in omnem plenitudi-
nem Dei, Ephes. 3. v. 19. agnitione Dei, Colos.
1. v. 9. pae et charitate, Jud. v. 2. Idem-
que justitia incrementum petit pro fide Sancta
mater Ecclesia Dom. 15. post Pentecost. im-
sic orat: Da nobis Domine, fidei, spei, et cha-
ritatis augmentum.

Prov. 20. ex S. Patribus, pro omnibus
Sicut Hieronymus, lib. 2. contra Jos. Quare, ait,
dicunt Apostoli, adauge nobis fidem, si om-
nium una mensura est? Et S. Augusti-
nus, serm. 158. alias 16. De verb. host. Justifi-
cati sumus; sed ipsa justitia, cum profi-
cimus crescit. Epist. 127. alias 29. Indebiti

Sunt Sancti iustitia, alii plus alii minus. Et 121.

Tract. 8. in Joan. cum fuerit nata / Charitas;
nutritur; cum fuerit nutrita, roboratur; cum
fuerit roborata, perficitur. Denique tract.
6. in eundem. Ipsi Spirituales Sancti in Eula-
ria sunt alii aliis sanctiores, alii aliis meliores.

Prob. 3° ex Concilio Trid. Sess. 6. Can.
44. ubi sic definit: Siquis dixerit iustitiam ac-
ceptam non.... auferi coram Deo per bona ope-
ra.... anathema sit.

Prob. 4° Ratione. 1° Dispositiones,
que preparant ad iustitiam seu justifica-
tionem non sunt in omnibus aequales, prout
patet. Ergo nec in omnibus est aequalis ius-
titia. 2° Charitas, ut pote amor ami-
citiae, amici presentiam querit, donec illi
perfecte uniaturo junta illud Psal. 104. Quae-
rite Dominum et confiamini, quae-rite fa-
ciem eius semper. Appropinquat autem dum
crescit per bona opera, et cum perfecta fue-
rit, apprehendet possidebitque. 3°

Varia erunt et inaequalia praemia, quibus be-
ati remunerabuntur. Ergo inaequalis erit eo-
rum iustitia; cum iustitia huius vitae sit
mensura praemii, quod in altera reperiatur.

Solvuntur Objectiones. 90

Ob. 1° contra 1^{am} Conclusionem.
Scriptura passim fiduciam exigunt ad remissio-
nem peccatorum. Matth. 9. Confide fili, re-
mittuntur tibi peccata tua. Ergo fides iustifi-
cans est fiducia.

Resp. Dist. ant. Scriptura exigunt
fiduciam, id est, spem obtinenda venia
per merita Christi, quam dispositionem in-
ter alias ad justificationem postulat Concli-
um Trid. Sess. 6. c. 6. cone. Exigunt fiduci-
am, seu fidem specialem acatholicorum,
qua quis certo credat, aut certo confidat, si-

122. bi dimissa esse peccata. neg. ant. Solutio patet
ex passim dictis.

91. Ob. 2°. Impius, qui justificationis
gratiam exposcit, debet certò credere se eam
consecuturum, juxta idem Marcii, ii. Quidquid
orantes petitis, credite quia augetis, et fiet
uobis. Atqui illa certitudo non nisi per
fidem misericordiae specialis haberi potest.

Ergò p. Resp. neg. maj. Quia homo non po-
test esse certus, an, ut par est, justificatio-
nem postulet: unde dicendam, sententiam
ex Marcio adductam, conditionatam esse;
est enim ex suppositione, quòd petamus, sicut
oportet.

92. Ob. 3°. Debet esse aliquod discrimen
inter fidem Diabolicam, et Christianam. At-
qui idem discrimen sumi tantum potest ex
eo, quòd ista Dei specialem misericordiam
respicit; illa vero nequaquam, cum Demo-
nibus nulla salutis spes affulgeat. Ergò p.

Resp. neg. min. Idem discrimen non
sumitur ex parte objecti, sed ex parte modi.
Christiani credunt ex humili reverentia in
Deum revelantem; Diaboli vero Christia-
nam religionem esse veram concludunt coar-
cti miraculis, quae sciunt in confirmationem
illius à Christo et ejus discipulis patrata fuisse.
vid. Augustin. Ep. ad Sixtum.

93. Ob. 4to. Contra Conclusionem 2^{am}
Arbitramur, inquit Apostolus Rom. 3. hominem
justificari per fidem sine operibus legis. Galat.
2. Scientes, quòd non justificatur homo ex
operibus legis, nisi per fidem Jesu Christi.
Ephes. 2. Gratia estis Salvati per fidem, et
non ex operibus. Ergò reverà sola fides justi-
fiat.

123.
 Resp. neg. cons. Apostolus locus citatis
 à justificatione rejicit tum opera moraliter
 bona, quibus Gentiles conversi à Evangelii
 predicationem promeruisse gloriabantur;
 tum opera ceremonialia legis Moisaica, et
 sine gratia Christi facta; sed non exhibet
 opera pietatis, quae ex gratia per Jesum
 Christum eliciuntur: Abrit enim, inquit hie
S. Augustinus*, ut hoc sentiret vas electionis,
qui cum dixisset in quodam loco, In Christo
enim Jesu neque circumcisio aliquid valet,
neque praeputium; mox addidit, sed fides,
quae per dilectionem operatur.

* lib. De grat. et lib. O
ab. c. 4.

Ob. 5to Scriptura justificationem
 saepius fidei tribuit, ut Matth. 3. Fides tua
te salvam facit. Ergo sola praesupponitur
 justificationi.

Resp. neg. cons. Quando multa cau-
 sae ad eundem effectum concurrunt, Scriptu-
 ra modo unius meminit, modo vero alterius,
 et quidem frequentius eam recenset, quae,
 ut ait Concilium Trid. De fide, est respectu
justitiae radix, fundamentum, et initium.
Ex fide, inquit S. Augustinus, lib. De praedest.
SS. c. 4. Deo dicit Apostolus justificari ho-
minem, non ex operibus, quia ipsa prima
datur ex qua impetrentur caetera, quae pro-
prie opera numerantur, in quibus vivitur.

Ob. 6to Rom. 10. et Act. 13. omnes
 qui credunt justificantur et salvantur.
 Atqui hoc falsum foret, si non sufficeret
 sola fides. Ergo p.

Resp. Dist. maj. Omnes qui credunt
 justificantur p, modo alia simul requi-
 sita addantur, cons. si caetera desint, neg.
 maj. Ita SS. Patres saepim docent, cum ad-
 monent, solam fidem non sufficere:

124 Multi, inquit S. Augustinus, tract. 10. in Ep. Joan. dicunt, credo, sed fides sine operibus non sal-
vat.

96. Ob. 7mo Plures SS. Patres, ut Hilarius
c. 8. in Matth. absolute dicunt Solam fidem jus-
tificare. Ergo p.

Resp. Dist. ant. Sola fides justificat,
viva scilicet, qua per dilectionem operatur,
con. Sola fides mortua seu informis, ut
loquuntur Theologi, neg. ant. Nam ex S. Au-
gustino, lib. 15. de Trin. c. 18. Fides sine cha-
ritate potest quidem esse, sed non et pro-
desse. Et lib. de nat. et grat. c. ult. Chari-
tas inchoata, inchoata justitia est: charitas
profecta, profecta justitia est: charitas ma-
gna, magna justitia est: charitas perfecta,
perfecta justitia est.

Inst. 1° Fides mortua non est vera
fides, quemadmodum homo mortuus non est
homo nisi equivocè. Atqui fides sine ope-
ribus mortua est. Ergo non est vera fides,
nisi illa, qua attrahit Spiritum Sanctum p.

Resp. neg. maj. et paritatem. Dis-
paritas est, quod homo dicatur mortuus per
subtractionem et separationem alius essentialis,
nempe animae; sublata autem parte
essentiali, desinit totum essentialis, scilicet
homo. Contra fides dicatur mortua, eo sen-
su, quo dicatur corpus mortuum, hoc est, prop-
ter subtractionem et separationem ali-
cujus extrinseci, et minime essentialis; sicut
enim anima non est essentialis corpori, ita
nec charitas fidei. Ergo sicut corpus mortu-
um est verum corpus, sic et fides mortua
est vera fides.

Inst. 2° S. Jacobus Epist. sua c. 2.
fidem sine operibus comparat fidei Demo-

num. Atqui vera fides non est in demoni-
bus. Ergo nec in iis qui non operantur.

125.

Resp. neg. min. * Quamvis fides pec-
catoris essentialiter differat à fide demo-
num, quae in ipsis est cognitio naturalis, et
propter verum evidentiam necessaria; in-
co tamen convenit cum fide demonum, quod
sit charitate et bonis operibus destituta; ac
proinde peccator ad mentem Apostoli, de hac
fide non debet gloriari; nam fides Justorum
propria per dilectionem operatur. Et haec
est fides viva, de qua dicitur, ad Galat. 3. v. 11.
Iustus ex fide vivit.

* sic habet textus c. 2.
v. 19. In verbis, quo-
niam unus est Deus:
Bene fatis: et Demo-
nes credunt, et contre-
munt. Ergo, iuxta
Apostolum Demones
habent veram fidem,
licet mortuam.

Inst. 3°. Sicut fides non sepa-
ratur à Spiritu Sancto, sic nec etiam à di-
lectione. Ergo.

Resp. neg. ant. fides quidem
non potest esse sine Sancto Spiritu assis-
tente, sicut nec lux diei sine sole illu-
minante*. Sed manet in peccatoribus Spi-
ritu Sancto non inhabitante; Sanctus
enim Spiritus discipline effugiet fictum...
nec habitabit in corpore subdito pecca-
tis, Sap. 1. v. 4. et 5. Jam credit aliquis
in Christo, sed odit Christum, inquit S. Au-
gustinus, tract. 10. in Ep. Joan. Habet confes-
sionem fidei timore poenae, non in amo-
re coronae. Adde huic fidei dilectionem
ut fiat fides, qualem dicit Apostolus, fi-
des, quae per dilectionem operatur.

* id est lucem pre-
mente

Inst. 4°. 1. Joan. 2. Qui dicit se
nosse eum, et mandata eius non custodit,
mendax est. Ergo non datur vera fides
sine operibus.

Resp. neg. cons. Duplex est Dei
cognitio, alia est speculative, imperfecta,

126. et otiosa, qualem Apostolus dixit Rom. i. habuisse Philosophos, qui cum Deum cognovissent, non sicut Deum glorificaverunt... sed evanuerunt in cogitationibus suis. Alia est effectiva et practica. Qui hanc habet, ex Deo natus est, i. Joan. 5. et servat ejus mandata; qui non habet, confitatur quidem se nosse Deum, factis autem negat, ut dicitur ad Tit. c. i. Et ideo non idum novit sicut oportet, mendaxque est, si hoc modo se eum nosse dicat.

97. Ob. 8°. S. Augustinus lib. De fide et operibus, c. 14. Sequuntur, ait, opera justificationum, non justificandum. In Psal. 110. Justitiam homo non operatur, nisi justificatus. Ergo sola fides precedit justificationem, quatenus per eam veluti per manum apprehenditur justitia Christi.

Resp. Dist. ant. Justificationem sequuntur opera viva et meritoria, quibus lex adimpletur, et quibus retributio seu merces debetur, cone. Sequuntur omnia omnino opera, ita ut nulla bona precedant, neg. ant. Namque S. Augustinus Serm. 351. alias Rom. 50. et alibi passim describit poenitentiam, quam agi oportet ante Baptismum.

98. Ob. 9° contra Conclusionem 3^{iam}. Rom. 4. v. 14. et ib. sic legitur: Si enim qui ex lege, heredes sunt, exinanita est fides, abolita est promissio.... Ideo ex fide, ut secundum gratiam firma sit promissio omni homini. Ergo certitudine fidei credere debemus Dei promissa.

Resp. Dist. cons. Credere debemus promissa generatim facta, v. g. Omnes,

127.
qui invocaverit nomen Domini Salvus erit.
Qui manducat hunc panem, vivet in aeter-
num, coned. quia Deus hoc dixit; nec eo-
rum veritatem labefactare potest homi-
num iniquitas. Credere debemus promissa
ida mihi privato applicari, dum invoco
nomen Domini, aut panem hunc man-
duo, neg. cons. Quia certus non sum, me
invocare nomen Domini, aut panem,
quem dedit nobis Dominus, manducare
sicut oportet; Deus enim illud posterius
non mihi revelavit. Sicut nemo pius,
inquit Conil. Trid. sess. 6. c. 9. De Dei mise-
ricordiâ, De Christi merito, Deque Sacra-
mentorum virtute et efficaciâ dubitare
debet: Sic quilibet, dum se ipsum, suam-
que propriam infirmitatem et indispositio-
nem respicit, De sua gratiâ formidare
et timere potest.

Inst. Promissio est universalis et
omnibus facta. Ergo et singulis, namque
pars continetur in toto.

Resp. Dist. cons. Ergo et singulis con-
ditionatè, si poenitentiam agant, sicut oportet,
con. Ergo et singulis absolutè, neg.
cons.

Urg. Ergo si singuli partes suas
non agant, nec conditionem ponant, abo-
lita est promissio, quod manifestè pu-
gnat contra Apostolum; probat quip-
pe firmam esse Dei promissionem, quia
ex fide; alioquin si ex operibus, evanescit
est promissio; nam ex Gal. 3. quem laudat,
Omnes declinaverunt, simul inutiles facti
sunt, non est qui faciat bonum p. Ergo.

Resp. 1° retorquendo argumentum contra Adversarios: Si Singuli careant certa idâ fiducia, sine quâ non applicantur merita Christi, ut contendunt, abolita similiter erit Dei promissio. Absit, inquit, nam promissio Dei semper in se stat firma, etiamsi supponantur homines illam negligere; quemadmodum fons perennis non ideo ensiccatur, quia nullus haurit ex illo. Bene quidem: Sed quis non videat hæc responsione solvi in omnem modum, quod nobis obijciunt?

Resp. 2° neg. ant. Promissio Dei est quidem absoluta et universim omnibus hominibus, seu universali Ecclesie hæc facta, ut hæc, Portæ inferi non prevalebunt adversus eam, Matth. 16. Et Eue vobiscum sum usque ad consummationem sæculi, Matth. 28. falso proinde supponitur in objectione, quod omnes collective promissionibus divinis obicem ponant, quamvis id possint singuli distributive sumpti, mala namque secundum hypothese mirum non est, quod sequatur absurdum.

* Dialectica vox græca latine significat artem disputandi.

Dialectica regula est argumentatio à sensu collectivò ad distributivum. En falsa autem hypothese mirum non est, quod sequatur absurdum.

99.

Ob. 10mo Rom. 8. sic habetur: Ipsè Spiritus testimonium reddit Spiritui nostro quod sumus filii Dei. Atqui testimonium Spiritus sancti, qui nec falli nec fallere potest, summam certitudinem efficere debet. Ergo certa fide possumus credere, nos esse justos et filios Dei.

Resp. Dist. maj. Spiritus testimonium reddit signis quibusdam conjecturalibus, conc. signis evidentibus aut per revelationem, neg.

129.
maj. Scilicet testimonium illud non fit per
verbum aliquod expressum, sed per experimen-
tum cujusdam suavitatis et pacis internae, quae
non gignit nisi certitudinem conjecturalem
aut moralem. Ita textum hunc interpre-
tantur plerique SS. Patres, praesertim la-
tini.

Ob. 11° Apostolus 2. Cor. 13. v. 5. sic 100.
Scribit: Vosmet ipsos tentate, si estis in fide,
ipsi vos probate. An non cognovistis vosmet-
ipsos, quia Christus Jesus in vobis est, nisi for-
te reprobi estis. Atqui haec verba indi-
cant omnimodam certitudinem. Ergo.

Resp. Dist. min. indicant omnimo-
dam certitudinem miraculorum, per quae
Apostolus efficaciter probavit se à Deo mis-
sum, et Christum esse Filium Dei, com. in-
dicant certitudinem gratiae sanctificantis
in unoquoque justo existentis, neg. min.
Nam de eâ non agit Apostolus, sed de gratiis
gratis datis, de dono linguarum, et aliis mi-
raculis, quae frequentia erant in Ecclesia
Corinthiorum, quaeque potenter demons-
trabant divinam Christi potentiam, nisi
forte, inquit Apostolus, estis reprobi, hoc
est, nisi aliqui inter vos ex infidelitate blasphe-
mantes divina illa opera tribuant magicis ar-
tibus.

Inst. 1. Cor. 2. Apostolus manifes-
te loquitur de gratiâ sanctificante, et ta-
men de eâ sic scribit, v. 12. Nos autem non
spiritum huius mundi accepimus, sed spiri-
tum qui ex Deo est, ut sciamus, quae à Deo do-
nata sunt nobis. Ergo.

Resp. neg. ant. Constat enim vel ex
ipso contextu, Apostolum loqui de mysteriis
nostra Religionis, ac praesertim de orono-

miã redemptionis per Jesum Christum, qua fuerat abscondita in Deo, quamque nemo sine Spiritu Dei cognoscere potest. Quis enim hominum, inquit, scit, quae sunt hominis, nisi Spiritus hominis, qui in ipso est? Ita et quae Dei sunt, nemo cognovit, nisi Spiritus Dei. Nos autem non spiritum huius mundi accepimus, sed Spiritum, qui ex Deo est, ut sciamus, quae à Deo donata sunt nobis.

Ob. 12°. S. Chrysostomus, Hom. 14. in Epist. ad Romanos de interiori Spiritus Sancti testimonio sic loquitur: Quando vero Spiritus Sanctus testatur, quoniam relinquitur ambiguitas? Ergo in mente S. Doctoris huius justus habet omnimodam certitudinem peccata sibi esse remissa.

Resp. 1°. opponendo quae ex eodem S. Doctore retulimus in confirmationem Conclusionis nostrae.

Resp. 2°. Dist. ant. Nuda relinquitur ambiguitas circa testimonium Spiritus Sancti in se spectatum, conu. firmã enim fide credimus, peccata in baptismo remitti; Christianos non auipere Spiritum Seruitutis iterum in timore, sed Spiritum adoptionis filiorum, in quo clament, Abba Pater. Nuda relinquitur ambiguitas circa signa, quibus justus conicit Spiritum Sanctum sibi testari sua peccata esse remissa, se accepisse gratiam adoptionis, neg. ant. Quot enim peccatores confidenter Deum inelamant, Abba Pater? Nonne Sathanas transfiguratur se in Angelum lucis, ut decipiat. Illud ipsum agnosuit Calvinus, docetque plures falso credere se esse predestinatos, et peccatorum remissionem esse consequutos, prout supra jam adnotauimus. Itaque non de testimonio

131.

Spiritus Sancti, sed de testimonio propria
consuetudine cum Apostolo dubitamus; ita ta-
men ut justis non defint signa magis aut
minus probabilia accepta iustitia.

Ob. 13ta Spes certissima est ac fir-
missima; hinc ad Heb. 6. comparatur an-
chore, propter suam firmitatem et immo-
bilitatem. Atqui firmissima spes esse non po-
test, nisi quis certissime credat et confidat sibi
remissa esse peccata. Ergo.

Resp. Dist. maj. Spes certissima est
ex parte Dei, com. ex parte nostri, neg. maj.
Sicut spes est certa expectatio futura pre-
sertim beatitudinis: hujus autem consecutio
à duobus pendet; à Deo nimirum auxiliante
et ab homine cooperante. Ex primo capite
certissima et firmissima spes esse debet,
quia principaliter innititur divine omni-
potentia et misericordia, de quibus certus est qui-
cunque habet fidem. At ex altero capite,
habita nempe ratione propria dispositionis
presentis aut future, nusquam omnem
penitus formidinem exhibet aut exhibere
potest spes. Licet autem spectata minus-
cuusque propria infirmitate et indispositio-
ne, nusquam spes ex se exhibeat omnem om-
nis formidinem, attamen tollit tumultuo-
sam anxietatem et timorem nimium; at-
que tanta est in justis, ut satis esse possit ad
securitatem quandam et moralem certitu-
dinem gignendam, quo fit ut legitimam cons-
cientie pacem, tranquillitatem et letitiam in-
teriori perficiantur. Hæc porò interior pax
et tranquillitas non oritur ex certitudine
absoluta fidei de remissione peccatorum,
ut volunt Protestantes, sed ex consuetudine

132. Charitatis et bonorum operum exercitiō, sicut tra-
dunt SS. Ambrosius, Augustinus, et Bernardus
Serm. 69. in Cantica.

Protestantes in hoc errant, quod sicut
fidem cum fiducia, ita certitudinem fidei
cum certitudine fiducia confundant: atta-
men multum interest discriminis inter utram-
que certitudinem. Namque certitudo fidei,
utpotē cum solā Dei revelantis auctoritate
nitatur, omni ex parte dubitationem exclu-
dit, estque absoluta et infallibilis certitudo:
est e contra certitudo spei et fiducia partim
nititur divinā promissione, partim propria
dispositione: quod attinet ad divinam pro-
missionem, omnem pariter formidinem ex-
cludit, et est simpliciter et absolute certi-
tudo: quod attinet ad propriam sperantis
dispositionem, non excludit omnem peni-
tus formidinem, neque est certitudo sim-
pliciter, sed conjecturalis dumtaxat et mora-
lis. vid. S. Thom. 2. 2. q. 18. a. 4. Concl. 3. d.
Ses. 6. c. 9. 12. 13. Bellarm. lib. 3. De justifica-
tione c. 2.

103. Ob. 14. ^{to} contra Conclusionem 4. ^{tam}
In Apostolo, 1. Cor. 13. Charitas nunquam emi-
dit. Ergo nec fides et justitia p.

Resp. Dist. ant. Nunquam emidit
per supervenientem gloriam, et visionem
beatificam, prout exiunt fides et spes. com.
Eadem enim charitas, que in vita inchoatur,
et crescit, in patriā perficietur, et in ster-
num permanebit, sicut reverentialis et cas-
tus Dei timor: contra verō per Dei intuiti-
viam visionem et possessionem fides et
spes destruentur, ut ibidem docet Aposto-
lus. Charitas nunquam emidit superveni-
ente gravi peccatō, neg. ant.

Just. 1° Charitas per peccatum en-
 tingui non potest, ut constat ex pluribus Scrip-
 tura textibus; nam Cant. 8. habetur: Aquae
multa non potuerunt extinguere charitatem.
 Rom. 8. Certus sum, quod neque mors, ne-
que vita p. poterit nos separare a charitate
Dei. Et Joan. 4. Qui autem biberit ex aqua,
quam ego dabo ei, non sitiet in aeternum,
sed... fiet in eo fons aquae salientis in vi-
tam aeternam. Ergo.

Resp. Dicit. ant. Neque aqua tribu-
 tionum, neque timor mortis, neque sitis, seu
 cupiditas rei cuiusque creata prevalere
 possunt adversus hominem gratia sanctifi-
 cante instructum, si eam per liberum ar-
 bitrium non abiciat, nec negligat, con-
 si abiciat aut negligat, neg. ant. quem-
 admodum enim Adamus, licet, deserendo
 justitiam originalem, mortem incurre-
 rit, immortalis tamen dicitur creatus;
 quia manente statu innocentiae, mors
 adversus illum prevalere non poterat; si-
 milititer justus, si in omnibus sumat su-
 tum fidei per dilectionem operantis, et
 potest omnia tela nequissimi ignea ex-
 tinguere; cuius si potentissima iDeo arma
 voluntarie abiciat.

Just. 2°. Atqui justus non potest
 abicere gratiam sanctificantem, ut ma-
 nifeste colligitur ex his verbis; Joan. 3. v. 9.
Omnis, qui natus est ex Deo, peccatum non
fuit; quoniam semen ipsius in eo manet;
et non potest peccare, quoniam ex Deo na-
tus est. Ubi Apostolus probat liberum non
 esse ei, qui natus est ex Deo, deserere justi-
 tiam. Ergo p.

Resp. Dist. ant. Justus, seu qui natus est ex Deo, non potest abjicere justitiam, seu peccare, si agat quatenus natus est ex Deo, hoc est ex motivo Supernaturali, cone. Si agat prout natus est ex Adamo, neg. ant. Vel aliter etiam Dist. Non potest peccare lethaliter, quamdiu manet filius Dei, quia semen Dei, hoc est, charitas, qua omnibus peccatis lethalibus est contraria, in ipso manet, cone. Non potest in sensu Diviso, quasi justitia semel habita amitti non possit, neg. ant. Certè justum justitiam suam, amittere ac peccare posse, siquæ ex justo in justum fieri, patet ex c. 6. ad Heb. v. 4. ubi Impossibile est, ait Apostolus, eos, qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam donum celeste, et participes facti sunt Spiritus sancti.... et prolapsi sunt, rursus renovari ad poenitentiam. Vid. S. Aug. lib. 2. de peccat. merit. et remiss. c. 7. et Tract. 5. in Epist. Joan.

Ob. 15. to contra Conclusionem 5. tam Evangelii parabola, in qua suis vinea ultoribus Batefamilias, Deus nempe, aequala pretium rependit, licet inaequali tempore laborassent. Ergo si aequala futurum sit in coelis primum, aequalis sit, oportet, in hoc saeculo omnium predestinatorum justitia; cum gradus gloria in altera vita respondeat gradui gratiae, quem quis in ista habuerit.

Resp. neg. cons. Qui breviori tempore laboraverant in vinea, ea fuerunt diligentia, ut ceterorum, qui summo mane conducti fuerant, laborem aequaverint? Porro aequala futurum est in coelis primum objective duntaxat et ratione durationis;

non vero intensivè et ratione perfectionis.
vide, que de hoc argumento diximus hoc 2.º
Theologiae nostrae Tomo. Tract. 1.º De Deo part.
1.^a c. 4. §. 5. ad object. 1.^{am} pag. 138.

135.

9. Tertius.

105.

De Merito Justi.

Tria circa meritum occurrunt capen-
denda. 1.um an existat meritum, sive an
homo possit aliquid à Deo verè mereri. 2.um
Quanam ad meritum requirantur conditio-
nes. 3.um Quid sub meritum cadat, seu
quodnam sit objectum meriti.

* Meriti nomine intelligitur opus * Meritum à merito
pemis et retributione dignum: sicut è con- dicitur
tra Demeritum vocatur opus poenis et suppli-
ciis plectendum.*

Lutherani et Calvinista, qui con-
tendunt hominem sola fide justificari,
atque omnia etiam justorum opera vera
esse peccata, etsi non imputata, quodli-
bet proinde excidere tenentur verum ac
proprie dictum meritum. Contra quos se-
quentes ponuntur Conclusiones.

* Demeritum vulgo
etiam meritum num-
cupatur, ut cum fur-
patibulum mereri
dicitur. Sed hic me-
ritum in bonam par-
tem limitatur, non
in malam dicitur.

Conclusio 1.^a

106.

Datur meritum proprie dictum;
sive bona justorum opera verè ac pro-
prie sunt meritoria.

Prob. 1.º ex Scripturis. Matth. 5. Mer-
ces vestra copiosa est in caelis. Et c. 16. Red-
det unicuique secundum opera eius. Et
1. Cor. 3. Unusquisque propriam mercedem
accipiet secundum laborem suum. Qui-
bus locis vita aeterna dicitur merces bono-
rum operum; merces autem correlati-

Sim Lee
pag. 67

130. va est ad meritum verè et propriè dictum; per hoc enim differt à donò purè gratuito: pròindeque dantur vera merita.

Prob. 2°. Ex SS. Patribus. Pro omnibus sit S. Augustinus, epist. 105. ad Sixtum: ubi Nullanè, inquit, sunt merita justorum? sunt plane, quia justi sunt. Similia habet tract. 67. in Joann. tradunt et SS. Chrysostomus, Ambrosius, aliique Patres.

x * an. 529.

Prob. 3° ex Conciliis, sicut Ananiano II. * can. 18. ubi sic habet: Debetur merces bonis operibus, si fiant; sed gratia, qua non debetur, procedit, ut fiant. Lateranensi IV. generali, * cap. 1. Non solum virgines et continentès, verum etiam conjugati per fidem rectam et operationem bonam, placentes Deo, ad eternam merentur beatitudinem pervenire. * Florentino, in litteris

y * an. 1215.

unionis definiente animas plene purgatas in coelum mox recipi, et intueri clarè ipsum Deum trinum et unum sicuti est, pro meritorum tamen diversitate aliis alio perfectius. Tridentino, * Sess. 6.

z * an. 1438.

a * ab an. 1545.

usque ad an. 1563.

c. 16. Bene operantibus usque in finem, et in Deo sperantibus proponenda est vita eterna, et tanquam gratia filii Dei per Christum Jesum misericorditer promissa: et tanquam merces ex ipsius Dei promissione bonis ipsorum operibus, et meritis fideliter reddenda. Haec est enim illa corona justitiae, quam post suum certamen et cursum repositam sibi esse agebat Apostolus, à justo iudice sibi reddendam, non solum autem sibi, sed et omnibus, qui diligunt adventum ejus. Eadem repetit can. 32.

Conclusio 2^a
Multae conditiones requiruntur ad
meritum Strictè Sumptum*.

Prob. enumeratione illarum con-
ditionum tum ex parte personae merentis,
tum ex parte actus meritorii, tum denique
ex parte Dei remunerantis, tam ad meri-
tum de condigno, quam ad meritum de con-
gruo requisitarum.

Conditiones ad meritum de condigno
ex parte merentis duas requiruntur: Prima
est, ut sit justus et in statu gratiae: id pa-
tet ex illo Christi Joan. 15. Sicut palmae non
potest ferre fructum à semetipso nisi man-
serit in vite, sic nec vos nisi in me manse-
ritis.

Alteram conditionem est, ut qui me-
retur sit viator: ita passim testantur Scrip-
turae; 2. Cor. 6. Eccc nunc tempus acceptabi-
le, ecce nunc dies salutis. Galat. 6. Dum
tempus habemus operemur bonum. Et verò
nemo, nisi viator sit, potest aliquid apud
Deum mereri, ubi enim ceciderit lignum,
ibi manebit, inquit Ecles. 11. v. 3.

Ex parte operis meritorii tres requi-
runtur conditiones. Prima, ut actus sit
liber, atque à necessitate etiam simplicii
et relativà immunis. Secunda, ut sit
moraliter bonus et honestus: quippe solum
opus bonum premio dignum est. Ter-
tia, ut sit Supernaturalis, et ad Deum
referatur. Ergo ad merendum et Deme-
rendum in statu naturae lapsa non suffi-
cit in homine libertas à coactione, sed
requiritur immunitas à necessitate etiam
simplicii, mutabili et relativà; prout alibi
ex professo ostendemus.

2^a. Omnia

137.
107.

* Duplex, prout in Tract.
de Insaon. c. 4. §. 1.
num. 136. jam adnota-
vimus, distinguitur
meritum, unum de
condigno, alterum de
congruo. Meritum
de condigno id est,
cui propter Dei pro-
missionem et ipsius
operis aequalitatem
debetur premium ex
justitiâ. Meritum
autem de congruo est
illud, cui premium
debetur ex aliqua de-
centiâ et congruitate,
non verò ex justitiâ.
Si opus cui ex justiti-
â debetur merces
habeat aequalitatem
cum mercede, sine
gratiâ ex parte remun-
nerantis, erit meri-
tum de condigno rigo-
roso, si verò operis va-
lor et dignitas remun-
nerantis gratiâ ni-
tatur, erit meritum
de condigno ordinario.
Meritum rigorosum
de condigno soli Chris-
to competit, nobis
verò, cum actiones
nostrae in gratiâ
fundentur, sintque
Dei dona, et alias ita
ipsi debita sint, ut
omnes sibi vindica-
re possint, meritum
quidem simpliciter
dictum competit

Sed ordinariū, et
minis rigorosē sumptum.

138.

opera, quae fiunt in statu gratiae et procedunt ex gratiā actuali, atque adeo ex motivo Supernaturali, sunt meritoria de condigno vita aeterna, quia Deus reddet iustis vitam aeternam propter opera misericordiae et beneficentiae, imò et propter omnia quaecumque fecerunt pie, hoc est, in ordine ad salutem aeternam: hinc Matth. 19. Sivis ad vitam ingredi, inquit Christus, serva mandata. Et Joan. 5. de quibusvis operibus in statu gratiae et ex gratiā factis sive secundum se et quoad entitatem supernaturalibus, sive quoad modum dumtaxat seu motivum, et sive à charitate, sive ab aliā aliqua virtute elicitis, sic habetur: Procedent, qui bona fecerunt, in resurrectionem vitae. Nulla enim deest talibus operibus conditio ad meritum de condigno vita aeterna. unde Concilium Trid. § 6. cap. 16. generatim et absolute docet, vitam aeternam bonis iustorum operibus esse reddendam. Ergo modo sint bona et in Deo facta, ut ibidem loquitur Concilium, hoc est in gratiā et ex gratiā, omnia sunt vitae aeternae meritoria. 3.º Ut opera iustorum sint meritoria de condigno vita aeternae, requiritur saltem et sufficit intentio seu relatio ad Deum virtualis, quae tunc censetur adesse et perseverare, cum aliquis opus suum ad Deum retulit, et postea virtute illius intentionis in actum moraliter influentis operatur: praesertim, intentio virtualis perseverare censetur, quamdiu non est retractata, nec moraliter interrupta.

Denique ex parte Dei remunerantis ad meritum de condigno requiritur pactum seu promissio. Imippe meritum de con-

139.
dignō non solum dicit operis condignitatem,
sed obligationem ex parte remunerantis. At-
qui talis obligatio non stat ex parte Dei, ni-
si quia coronam vitæ repromisit diligentibus se: ut enim habet S. Augustinus in Gal.
83. Debitorem Dominus ipse se fecit, non
accipiendo sed promittendo: non ei dicitur,
Redde quod accepisti, sed redde quod promi-
stisti.

Ex mox dictis facile colliguntur con- 108.
ditiones ad meritum de congruo requisitæ.
1.º namque ex parte persona merentis re-
quiritur, ut sit viator, quia, ut mox di-
ximus, meritum est via. At necessarium non
est, ut sit justus, quia actus pietatis, quos
peccator nondum justificatus elicit, ipsum
disponunt ad impetrandam gratiam, eam-
que merentur de congruo: hinc illud Tob.
4. Eleemofina ab omni peccato et à mor-
te liberat.

2.º Ex parte actus re-
quiritur, ut sit liber, bonus, et superna-
turalis: quam postremam conditionem
exigit Concilium Trid. Sess. 6. Can. 3. ubi
anathema pronuntiat in eos, qui asserunt,
absque gratiâ fieri posse aliquod opus ad
salutem pertinens.

3.º En parte
Dei non requiritur pactum nec promissio,
sicut ad meritum de condigno. Ratio est,
quia opus Supernaturale de se congruita-
tem habet ad impetrandum illud, cuius de
congruo meritorium est.

Conclusio 3.ª

109.

Justi de condigno per bona sua ope-
ra mereri possunt beatitudinem eternam.

Prob. 1.º En Scripturis. Matth. 5. et
20. vita aeterna dicitur merces bonorum

140. operum. 2. ad Tim. 4. appellatur corona
justitiae à justo giudice reddenda. Et i. Cor.
9. vocatur trivium: Atqui haec omnia me-
ritum de condigno argument. Ergo.

Prob. 2.º ex S. Patribus supra conclu-
sione i.^a adductis, praecipue autem ex S. Au-
gustino, Ep. 105. ad Sixtum, ubi is, quae su-
pra dicta conclusione i.^a ex eo adduximus, haec
addit: Sicut merito peccati tanquam Stipen-
dium redditur mors; ita merito justitiae,
tanquam Stipendium, vita aeterna. Idem
tradit pluribus aliis in locis.

Prob. 3.º ex Concilio Conclutione ci-
tata adductis.

Prob. 4.to ratione. 1.º Bonis operi-
bus justorum conveniunt conditiones ad
meritum de condigno respectu vitae aeternae.
Scilicet justus ac viator supponitur ille qui
meretur; liberum, bonum, et supernatu-
rale est ejus opus, imò et sepe à charitate
elicium vel imperatum; nec etiam desit
partum Dei, qui coronam vitae repromisit
diligentibus se. Ergo. 2.º Justum
mereri apud Deum de condigno, est justum
mereri apud Deum ex aequalitate operis
cum mercede illi à Deo promissa ob illud opus,
ideoque debita ex justitia aliqua saltem
late dicta, nempe ex fidelitate in promissis,
juxta Apostolum, 2. ad Tim. 4. Reposita est
michi corona justitiae, quam reddet michi Do-
minus in illa die justus Judex: non solum
autem michi, sed et is, qui diligunt adven-
tum ejus. Et Heb. 6. Non enim injustus
Deus, ut obliviscatur operis vestri. Hinc
S. Augustinus, lib. de nat. et grat. c. 2. ait:
Non est injustus Deus, qui justos fraudet

mercede justitiae. Atqui justus sic meretur ^{141.}
apud Deum beatitudinem eternam, Sap. 3. De-
us tentavit eos, et invenit illos dignos se. Lu.
20. Qui digni habebuntur saeculo isto et
resurrectione ex mortuis, ad vitam eternam.
2. ad Thessal. i. i. ut digni habeamini in
regno Dei. Et Apocal. c. 3. ambulant
meum in albis. Ergo justus per bona ope-
ra sicut dignus beatitudine eterna. At-
qui non potest esse justus dignitas ad beatitu-
dinem assequendam ob bona opera, nisi illa
opera habeant aequalitatem quamdam cum
beatitudine. Item beatitudo rependenda
justis tanquam merces vocatur ab Aposto-
lo corona justitiae, qua vox sane aequalita-
tem quamdam operis cum mercede expri-
mit. Unde S. Cyrillus, ep. 26. ait: Non mi-
nus mercede condignus est, qui hortatur, quam
qui et popus est. vid. Cone. Trid. Sess. 6. cap.
16. et Can. 32.

Circa objectum meriti haec adhuc ^{110.}
querere solent Theologi 1.º num quis me-
reri possit primam gratiam actualem, et
habitualementem seu sanctificantem. 2.º
an justus possit mereri perseverantiam.
Ad quae respondemus breviter. ad
primum Nemo quidem potest, ne quidem de
congruo, mereri primam gratiam actua-
lem; at contra primam gratiam sancti-
ficantem, non quidem de condigno, sed
de congruo. Ratio primi est, quia
ante primam gratiam actualem nihil
est nisi simplex natura. Atqui natura
sibi soli relicta nulla ratione potest gra-
tiam supernaturalem mereri, alias gratia
non amplius foret gratia, et valerent om-

142. nia Semipelagianorum principia. Ratio
2^{di} est, quia peccator actum perfecta con-
tritionis potest elicere. atqui ille actus de
congruo meretur primam gratiam habitua-
lem, ad quam ultima est dispositio. Unde
S. Augustinus loquē laudatā Ep. 109. Sed nec,
inquit, ipsa remissio peccatorum / qua cum
primā gratiā habituali necessario conjuncta
est; sine aliquo merito est, si fides hanc im-
petrat; neque enim nudum est meritum
fidei.

Nemo tamen eam de condigno me-
reri potest; expresse enim ait Apostolus,
Rom. 3. Nos justificari gratis per gratiam.
Concilium quoque Trid. sess. 6. cap. 8. aperit,
nihil eorum, que justificationem proce-
dunt, sive fidem, sive ipsa opera, justifi-
cationis gratiam promereri; quod intel-
ligi debet de condigno. Ratio etiam est,
quia meritum de condigno requirit, ut ho-
mo sit justus. Sed ante primam gratiam
habitualem seu sanctificantem nemo
justus est; cum igitur principium meriti
non cadat sub meritum, prima gratia
sanctificans, que ad meritum de condigno
requiritur, sub idem meritum cadere ne-
quit.

iii. Ad 2um dicimus, quod homo
justus non quidem possit de condigno me-
reri perseverantiam, possit tamen de con-
gruo. Ratio 2^{di} est, quia hi non de-
sunt supra allata, nempe Conclusionē 2^{di}
conditiones ad meritum de congruo. Unde
S. Augustinus, lib. de dono perseverantia, c. 6.
Hoc itaque, ait, donum Dei suppliciter eme-
reri potest; sed cum datum fuerit, amitti

contumaciter non potest. Hinc etiam per-^{143.}
tinet, quod in publicis Ecclesia precibus ore-
mus: cum spe utique obtinendi: fac nos tuis
semper inherere mandatis. Et in Missa Sa-
crificiō, a te nunquam separari permittay.

Ratio i^o verò habetur i^o quia ne-
que ex Scripturā, neque ex Patribus colli-
gi potest, Deum uni aut pluribus merito-
riis operibus obligasse perseverantia donum,
ita quod justus tali meritorum cumulo ins-
truitus, certò perseveraturus sit: imò mo-
nentur omnes, Philipp. 2. Cum metu et tre-
more salutem vestram operemini. i. ad
Cor. 10. Qui se existimat stare, videat, ne
cadat. Et Christus voluit, ut omnes, remi-
ne excepto, perseveranter orent ac petant,
Ne nos induas in tentationem. Hinc Con-
cilium Trid. sepe cit. Sess. 6. Can. 32. re-
censens ea, quae verè et de condignò merentur,
indubitanter meminit perseverantia. 2°.
quia quilibet infallibiliter consequitur id
omne, quod de condignò apud Deum mere-
tur. Atqui constat etiam justissimos
post excellentia merita, quandoque non
consequi perseverantiam. Ergò eam non
merentur de condignò. p. p.

Solvuntur objectiones.

^{112.}
Ob. 1° Contra 1^{am} et 3^{iam} Conclu-
sionem. Idem Psal. 102. Qui coronat te in
misericiordiā et miserationibus. Adsti-
pularur Christus ipse, Matth. 7. ubi inquit,
Beati misericordes, quoniam ipsi miseri-
cordiam consequentur. Ergò ex misericor-
diā justī vitam eternam consequentur dum-
taxat, non verò ex justitiā bonis ipsorum
operibus debitā.

144.

Resp. neg. cons. Beatitudo seu vita aeterna rectè attribuitur misericordiae divinae, non quòd non sit vera merces, sed quia ex misericordia Dei procedit, et in merito nostro multiplex misericordia intervenit: nam 1° Deus nos misericorditer justificat, sine quâ gratuita justificatione mereri non possumus vitam aeternam. 2° Nobis misericorditer donat opera bona meritoria, dando misericorditer gratiam congruam ad illa exercenda. 3° Misericorditer premium bonis nostris operibus promisit, cum potuisset non promittere, et nihil pro illis retribuere.

113.

Ob. 2° Isai. 64. dicitur, Quasi pannus menstruatus, universa justitia nostra.

Ergò omnia justorum opera sunt peccata.

Resp. neg. cons. Quia 1° aliter docet Scriptura, in quâ legimus, justorum pia opera Deo placere, et certam facere eorum vocationem et electionem. Præterea peccatum quoque esset justis hoc à Christo præcepta oratio: Dimitte nobis debita nostra, nec non et iste actus, apud adversarios justificans: Credo per Christum mihi remissa esse peccata mea. Quia 2° Ibi propheta loquitur in personâ impiorum Judaeorum, et solum de observatione caeremoniarum legalium, et de sacrificiis, quæ polluebant multis defectibus admittis, unde Deum sic postea loquentem adducit: Invensum abominatio est mihi.

114.

Ob. 3° Luca 17. Christus ita loquitur, Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis dicite: Servi inutiles sumus. Ergò actiones nostræ non sunt verè ac propriè meritoria.

Resp. neg. cons. Quippe servi inutiles appellamur, etiam observatâ lege; non quòd non mereamur bonis operibus, sed quia absque gratiâ et Dei promissione nihil

conferebant opera nostra ad salutem; vel ^{145.}
quia re ipsa etiam Deo non prosunt, sed no-
bistantium. Ita S. Ambrosius, et Augustinus.

Ob. 4to. Vita aeterna dicitur gratia ^{115.}
Rom. 6. Ergo non est merces, undusque
eam mereri potest de condigno.

Resp. neg. cons. Vita enim aeterna
dicitur simul et gratia, et merces seu coro-
na justitiae: gratia quidem, quia repen-
ditur bonis operibus ex gratia factis; mer-
ces vero, quia ex justitia debetur iis, qui
legitimè pugnaverunt ac vicerunt. Ita S.
Augustinus, Ep. 105. et lib. de correptione et gratia. c. 13.

Ob. 5to Ibid. c. 8. ait Apostolus: ^{116.}
Non sunt condignae passionibus huius temporis
ad futuram gloriam, quae revelabitur in
nobis. Ergo p.

Resp. neg. cons. Ibi namque loqui-
tur Apostolus de passionibus ex se praesente
secundum suam substantiam, gravitatem,
et durationem spectatis; non autem qua-
tenus sunt passionibus ex gratia propter De-
um à filiis eius adoptivis toleratae, et Chris-
ti meritis immixtae: haec enim considerata,
ait S. Thomas h. a. 3. ad 3. condignitatem
habent cum premio vitae aeternae, et si non
actu, certe virtute; sunt semen arboris,
in quo est tota virtus ad arborem. Unde
Ephes. 1. gratia dicitur pignus hereditatis
nostrae. Et 2. ad Thessal. Apostolus fide-
les adhortans ad tribulationes patienter
sustinendas, sic habet, ut digni habeamini
regno Dei.

Ob. 6to Ad Tit. 3. Non ex operi- ^{117.}
bus justitiae, inquit idem Apostolus, qua
salvamus nos, sed secundum suam misericor-
diam salvos nos fecit. Ergo per Dei miseri-
cordiam, non bona opera, salvi sumus p.

146.

Resp. neg. cons. Ibi enim loquitur
Apostolus de justificatione primâ, seu de sa-
lute inchoatâ, quæ habetur in hæc vitâ per
gratiam justificationis: non de salute per-
fectâ seu consummatâ, quæ destinatur
iustis in coelis, ut patet ex verbis immediate
sequentibus: Sed secundum suam misericor-
diam salvos nos fecit per lavacrum regene-
rationis, et renovationis Spiritus Sancti.
Item ibi loquitur de iustitiâ et operibus
quæ fidem et gratiam Christi procedunt:
opera autem sine fide in Christum, nec ex
eius gratiâ, nec ab eius vivis membris facta,
non possunt esse meritoria vite æternæ.

119.

Ob. 7^{mò} Ad meritum requiritur
totius legis observatio. Atqui hæc in hæc
vitâ est impossibilis, cum Iacobus Apostolus
asserat, omnes in multis offendere, et cum
hæc duo præcepta: Diliges Dominum Deum
tuum ex toto corde tuo. Non concupisces, in
hæc vitâ servari non possint.

Resp. neg. min. ad eius probatio-
nem, Iacobus loquitur de peccatis venia-
libus, quæ non extinguunt charitatem, sed
illius fervorem minuant tantum. Ita SS:
Augustinus, et Thomas. Primum Deca-
logi præceptum jubet 1° ut Deum rebus om-
nibus creatis anteponamus; 2° ut nihil nisi
in ordine ad ipsum amemus; 3° ut ad perfec-
tum Dei amorem coneremus: at tria hæc
maximè possibilis sunt. Præceptum
Non concupisces, prohibet concupiscentiâ
titidanti consensum, quem cum gratiâ ei
negare possumus, quamvis titillationem
ipsam impedire non valeamus.

119.

Ob. 8^{vò} S. Augustinus variis in locis
nostra doctrina videtur esse contrarius, ut

10. In Epist. 70. Serm. 2. ubi ait: Cum premi-^{144.}
um venerit, sua dona coronabit Deus, non tua
merita. 2. Serm. 15. De verbis Apost.
Prooris gratis datus, gratis servas, qui nihil in-
venis unde salves, et multum invenis unde
salves. 3. lib. De grat. et lib. arb.

Dicit: Insuper accipiemus et gratiam pro
gratia, quando nobis vita aeterna reddetur.

4. Eodem lib. c. 9. ait: Maluit dicere:
gratia autem Dei vita aeterna; ut hinc in-
telligeremus, non pro meritis nostris Deum
nos ad aeternam vitam, sed pro sua misera-
tionem perducere. Ergo p.

Resp. neg. ant. ad idem S. Doc-
toris textum dicimus, cum solum velle,
quod Deus tribuendo justis beatitudinem
aeternam, non coronet merita, quae sunt
in ipsis ex solis natura vivibus, qualia nulla
esse possunt; sed coronet merita, quae sunt
in nobis ex gratia, quaeque hoc ipsa sunt
merita nostra, ut vere sint etiam dona Dei.
Eminere hinc expresse agnoscat beatitudi-
nem esse premium: at omne premium
est alienius meriti premium: ergo agnoscat
in justo aliquod beatitudinis meritum.
Quare exhibet tantum merita nostra in sen-
su Pelagianorum, hoc est, merita ex solis
natura vivibus profecta. Nam ibi et in
similibus locis impugnat Pelagianos asse-
rentes vitam aeternam haberi et retribui
meritis ex solis natura vivibus profectis,
qualia sane nulla sunt; prout constat ex
lib. De grat. et lib. arb. c. 6.

Ad 2. Idem Resp. In eo sensu Deus
gratis salvat, quod vitam aeternam det
nulla merita habentibus, quae non fuerint
ab eo donata: sive Deus gratis salvat, quia
gratis dat gratiam, per quam salutem

148. meremur et salvamur. Itaque juxta S. Au-
gustinum Deus antequam nobis gratis do-
net gratiam, nulla invenit in nobis bona
merita, propter quae nos salvare possit,
sed è contra multa invenit mala merita,
propter quae nos damnare possit; et tamen
nos salvat et gratis salvat, quia nos salvat
propter merita, quae sunt ejus dona. Unde
solum vult vitam aeternam non dari prop-
ter opera ex solis natura viribus facta, et
gratiam precedentia prout patet ex his
verbis, ea, quae huc obijciuntur, precedenti-
bus: Non putes te promerendo accepisse,
qui non promereres, nisi accepisses. Gratia
praecipit meritum tuum, non gratia ex
merito, sed meritum ex gratia. Nam si gra-
tia ex merito emisti, non accepisti.

Ad 3um Ex S. Doctore vita a-
eterna est gratia, quia datur bonis meritis,
quae sunt effectus gratiae, et dona Dei, prout
se ipsum explicat Ep. 105. ubi, Unde, inquit,
et ipsa vita aeterna, quae utique in fine
sine fine habebitur, et ideo precedentibus
meritis redditur; quia tamen eadem me-
rita, quibus redditur, non à nobis parata
sunt per nostram sufficientiam, sed in no-
bis facta per gratiam; etiam ipsa gratia
nuncupatur, non ob aliud nisi quia gratis
datur. Nec ideo quia meritis non datur, sed
quia data sunt et ipsa merita, quibus da-
tur.

Ad 4um Sic loquitur S. Augusti-
nus, non quod sentiat vitam aeternam mi-
nimè retribui nostris bonis operibus, sed
quia bona illa opera, quibus retribuitur
vita aeterna ut merces, Deus in nobis pro
sua misericordià operatur per gratiam

efficacem pure gratuitam, ut ipse explicat co.¹⁴⁹.
Dem Cois: cum posset, inquit, dicere: stipem
divinam justitiam aeterna vita; maluit dice-
re: gratia autem Dei vita aeterna..... Dein-
de sic prosequitur: Nunquid non corona
bonis operibus redditur? Sed quia ipsa bona
opera ille in bonis operatur..... Ideo dicit
Psalmus: coronat te in miseratione et mi-
sericordia; quia eius miseratione bona ope-
ramur, quibus corona redditur.

Ob. 9mo S. Gregorius Magnus lib. 9. 120.
Moral. c. 14. ait: Si opus virtutis exerueris,
ad vitam non ex meritis, sed ex venia con-
valeres. Ergo p.

Resp. neg. cons. S. Gregorius hic
loquitur de peccatore, qui revera grati-
to, non ex merito, justificatur, quamvis
se per bona opera supernaturalia ad
justificationem disponat. Præterea,
etiamsi de justo loqueretur, sensus esset,
quod dum opera virtutis facimus, ad vi-
tam convalescimus non ex meritis sine
gratia acquisitis, sed ex venia et miseri-
cordia, per quam justificati à Deo, ejus
gratia ope bona opera agimus.

Ob. 10mo S. Bernardus, Serm. 61. 121.
in Cant. ait: Proinde meritum meum,
miseratio Domini. Ergo.

Resp. neg. cons. Hoc dicit S. Bernar-
dus, quia merita nostra proficiuntur ex
misericordia Dei; nam nostra bona opera
vitam aeternam non merentur, nisi quia
per gratiam misericorditer donatam facta
sunt ab homine misericorditer justificato,
et quia us à Deo misericorditer promissa
est vita aeterna.

150.
122.

Ob. ii. mo Doctrina de merito operum
opponitur tum discrimini legis novae aban-
tiqua, tum verae ac Christianae libertati:
praesupponit enim bonorum operum ne-
cessitatem ad vitam aeternam consequen-
dam, quam tamen Evangelium et liber-
tas Christiana rejiciunt; Lex quippe no-
va coelum proponit sine ulla conditio-
ne praeterquam fidei; et in hoc consistit
libertas filiorum. Ergo p.

Resp. neg. ant. ad ejus prob. neg.
quod Evangelium et libertas Christiana
bonorum operum necessitatem ad vitam
aeternam consequendam rejiciant, p. Lex
antiqua namque differt à nova in myste-
riis, quae figuratè tantum adumbrabat; in
promissionibus, ut potè terrenis; in legibus,
quae multa ad duritiam cordis, Judaeis per-
mittebant. Praeterea lex vetus sola vene-
rat; nova verò cum gratia simul ita ut
justitiam Christiani cum gratia auxilio con-
sequantur. Christiana libertas autem
posita est in libertate à peccato; à jugo le-
gis ceremonialis, à reatu legis naturalis, non
quidem adimendo vim obligandi, sed
vires obediendi tribuendo, juxta illud
Apostoli ad Galat. 5. Si spiritu ducimini,
non estis sub lege. Unde patet quod pro-
missio vitae aeternae sub conditione bono-
rum operum nec Evangelii à lege discrimen,
nec libertatem Christianam evostat; idque
eò evidentius, quod bona opera illa Chris-
tus ipse praeceperit in sermone, quem in
monte habuit Matth. c. 5. tanquam media
ad regnum caelorum et beatitudinem aeternam
adijiscendam absolute praerequisita.

Ob. 12mo. Christus nobis meritus ^{151.}
est vitam eternam. Ergo. ^{122.}

Resp. Dist. ant. Meritus est nobis
vitam eternam ut consequendam tum ti-
tulo hereditatis, tum titulo mercedis per
bona opera, conc. Ut consequendam solo
tulo hereditatis. neg. ant.

Inst. 1°. Merita Christi Sufficiunt
ad vitam eternam consequendam. Ergo in-
utilia sunt nostra merita. — 74

Resp. Dist. ant. Merita Christi suf-
ficiunt, si nobis plenè et complete appli-
centur ad beatitudinem consequendam,
conc. Scius, negamus ant. Merita au-
tem Christi nobis non applicantur plenè
et complete in ordine ad beatitudinem
consequendam nisi per bona opera meri-
toria ex eius Gratiâ facta, ejusque me-
ritis innixa; idque ex voluntate Dei et
ipsius Christi nobis per Scripturam et Tra-
ditionem declarata ad excitandos homi-
nes ad multa bona opera agenda, juxta
illud 1. Cor. 15. Abundantes in opere Domi-
ni Semper, scientes, quod labor vester non
est inanis in Domino.

Inst. 2°. Si ad beatitudinem re-
quiruntur merita hominum. Ergo non
sufficiunt merita Christi. atqui p. Ergo.

Resp. neg. sequel. maj. Quia me-
rita hominum non requiruntur propter
insufficienciam meritorum Christi, sed
propter eorum applicationem, et maxi-
mam efficaciam. Nam Christus non so-
lum beatitudinem eternam, sed etiam
virtutem illam merendi nobis meruit;
unde merita nostra commendant me-

152. *merita Christi, à quibus vim suam accipiunt, nedum illis derogant. Bona necessitas operum meritoriorum ad salutem provenit ex ordinatione Dei, qui noluit adultis beatitudinem tribuere nisi propter merita Christi iis tali modo applicata, nempe per bona opera ex ejus gratia facta, et ab eo vim merendi accipientia.*

Just. 3°. Saltem per merita hominum dividitur gloria inter Deum et hominem. Ergo.

Resp. neg. ant. Quia justorum merita sunt dona Christi; à meritis Christi oriuntur, et vim suam accipiunt: nam proficiuntur ex ejus gratia, et propter ejus merita acceptantur à Deo in premium. Unde quidquid meriti habent opera nostra in totum redundat in laudem meritorum Christi, et ab eorum efficacia oritur. Itaque non minus salutem nostram totam ac integram Christo referre debemus, cum illam meritis nostris acquirimus, quam si absque ullis nostris obtineremus meritis; imò multò magis illi obstricti sumus, et debemus, siquidem non solum per ejus gratiam et merita salvamur, sed etiam nobilissimò honorificentissimòque modo salvamur.

124. *Ob. 13^{tiò}. Vulgò à Theologis dicitur Deus remunerare supra condignum, et punire infra condignum. Ergo.*

Resp. neg. cons. Deus bona opera justorum remuneratur supra condignum, quia in retribuendò illis premio non attendit solum ad propriam illorum operum excedentiam et personam illa exsercentis

dignitatem, sub qua consideratione ali- 153.
quid minus beatitudine eterna esset illis
premium aequale; sed etiam insuper
attendit ad suam et Christi excellentiam,
sub qua sola consideratione vi-
ta eterna est premium illis aequale.
Quare Deus remuneratur supra con-
dignum justorum bona opera conside-
rata solum secundum propriam et illa
exercentis excellentiam, non autem
considerata etiam secundum excellen-
tiam tum personae remunerantis, tum
personae propter quam premio affi-
untur. Hinc illud S. Basilii in Epist. 114.
Requies aeterna non secundum ope-
rum debitum ac meritum retribuitur,
sed juxta magnificentiam Dei his, qui in
ipsum speraverunt, exhibetur.

Ob. 14to Haec Baji propositio: 125.

Opera bona justorum non accipient in
die judicii extremi ampliolem merce-
dem, quam justo Dei judicio merean-
tur accipere, damnata est. Ergo bona
opera justorum non merentur de condi-
gno vitam aeternam, quae eis retribue-
tur.

Resp. Dist. cons. Non merentur
de condigno, si praesens secundum se,
sive secundum propriam excellentiam
considerentur, cons. si spectentur se-
cundum excellentiam tum personae re-
munerantis, nempe Dei, tum perso-
nae propter quam premio affiuntur
nempe Christi, neg. cons. Bona Baji

— Lim [E] 178
pag. 95

154. proportio damnata est, quia in ea agitur de bonis operibus solum secundum se seu propriam excellentiam, et illa excellentis excellentiam spectatis.

126. Ob. 15to Meritum de condigno exigit aequalitatem et proportionem actus meritorii cum premio. Atqui impossibile est, ut actus humani proportionem habeant cum premio vite aeternae quod est infinitum, ut potest Deus ipse. Ergo.

Resp. Dist. min. actus humani in se praecise spectati non habent proportionem cum premio vite aeternae, conc. Si considerentur, quatenus informantur gratia adoptionis, seu quatenus fiunt a filiis adoptivis et ex motione Spiritus Sancti, neg. min. Sic enim spectata bona justae opera possunt esse aequalia premio vite aeternae, et si non actu, certe virtute; sicut semen est quantum ad virtutem aequale arbori. Unde Psal. 125. Qui seminant in lacrymis, in exultatione metent; quo in loco bona opera semini comparantur, fructus vero seu merces eorum, longibus et manipulis spicarum.

127. Ob. 16to Nemo potest de condigno mereri per id, quod gratis accepit a creditore. Atqui bona opera gratis a Deo conceduntur hominibus, eaque omnia pluribus titulis Deo debita sunt. Ergo.

Resp. Dist. maj. Merito de condigno ad rigorem, cuius condignitas et valor in nulla creditoris gratia fundatur, conc. Merito de condigno simpliciter, quod dicit aequalitatem operis, et si eius valor et dignitas

tas, utatur remunerantis gratia, neg. maj. ^{155.}
Hinc bonus et justus Dominus sua in bonis dona
coronat, inquit S. Augustinus. Itaque
triplex distinguendum est meritum. Pri-
mum ex rigore justitiae, quod dicit aquali-
tatem operis cum premio, sine gratia
ex parte remunerantis. Secundum de con-
digno, quod dicit aequalitatem operis, etsi
ejus valor et condignitas fundatur in gra-
tia remunerantis. Tertium de congruo,
quod non tantum dicit gratiam remune-
rantis, sed etiam operis inequalitatem,
quamvis congruum sit, ut illi rependatur
aliquid praemii loco. Primi generis me-
ritum, quod eximium est, Solus Christi est
proprium. Secundum competit Soli justo,
dum operatur ex impulsu gratiae. Ter-
tium, annexum est quibuslibet bonis
operibus ordinis Supernaturalis in statu
peccati factis; iis enim, non quidem ex
justitia, sed ex aliqua decentia et con-
gruitate praemium quoddam debetur.

Ob. 17. mo Inter Deum et homi- 128.
nem nulla intercedit justitia. Ergo
nec meritum de condigno.

Resp. Dist. ant. Nulla interce-
dit justitia omnino perfecta, absoluta
et rigorosa, com. Vera et propria, sal-
tem praehypotheta Dei ordinatione et pro-
missione, neg. ant. Inter Deum et
hominem non est justitia strictè et
rigorose: tum quia omne meritum nos-
trum fundatur in gratia; tum quia
omnia nostra Dei sunt, eaque sibi vin-
dicare potest titulis Creatoris, Conser-

156. vatoris, Domini, p. Unde fit, ut Deus non sit nobis simpliciter debitor, sed sibi ipsi: attamen praesupposita ordinatione divina, ipsaque promissione mercedis vitae aeternae, verum est ac proprie dictum meritum Deum inter et hominem, recteque dicitur Deum debere justis vitam aeternam, et quidem non solum ex fidelitate, sed etiam ex justitia; juxta illud Apostoli 2. ad Tim. 4. In reliquo reposita est mihi corona justitiae, quam reddet mihi in illa die justus Juxta. Et vero

2. 78

promissio sub conditione operis condigni induit obligationem ex justitia, si ea fuerit acceptata, et illud opus prestetur. Atqui Deus promissit vitam aeternam sub conditione bonorum operum, quae, quatenus procedunt ab homine justo ex motione Spiritus Sancti, condignitatem habent cum vita aeterna, ut vidimus, certumque est justos dictam promissionem saltem implicitè acceptare. Ergo.

129.

Ob. 18.º Contra ultimum assertum nostrum, quod justus non possit de condigno mereri perseverantiam, p.

Qui potest de condigno mereri finem, potest etiam de condigno mereri media ad finem. Atqui justus potest juxta dicta de condigno mereri vitam aeternam. Ergo potest et perseverantiam, quae medium est, de condigno mereri.

Resp. 1.º neg. maj. Nam prima omnium gratia est etiam medium ad finem, nec tamen illam homo potest

mereri. Resp. 2°. Equidem vita 154.
aeterna cadit sub meritum de condigno, sed
non conservatio juris ad vitam aeternam; un-
de nec quae necessaria sunt ad conservatio-
nem talis juris, ea cadunt sub meritum.
atque talis est perseverantia. Ergo p.

Just. Qui meretur id quod est ex-
cellentius, potest mereri id quod est minus.
Atque vita aeterna est excellentior perseve-
rantia. Ergo p.

Resp. Dist. maj. Si cetera sint pa-
ria, conc. Sicut, neg. maj. Porro cetera
non sunt paria: extat enim promissio
de conferenda vita aeterna, tanquam mer-
cede bonis, justorum operibus; nulla vero
extat promissio de perseverantia, tan-
quam mercede et ex justitia concedenda.

Ob. 19° Christus saepius promisit 130.
Se orantibus daturum quidquid petie-
rint, Matth. 7. Joan. 16. et alibi. Atque
sub idâ generali promissione continetur
perseverantia. Ergo Deus promisit per-
severantiam orantibus: proindeque justi
illam de condigno merentur.

Resp. Dist. maj. Promisit per
modum gratuiti doni et ex liberalitate,
conc. per modum mercedis, coram et
ex justitia, neg. Unde neg. cons. Per-
severantia proposita est justo, ut gratia
precibus obtinenda, non ut merces pro-
pria dicta, ac proinde de condigno illam
mereri nequit.

Ob. 20° Potest justus mereri 131.
de condigno argumentum gratia habitualis.
Ergo et aliquod auxilium actuale efficiat.

158. eadem enim est in utroque ratio, par et equalis utriusque gratia dignitas: porro si possit justus de condigno mereri auxilium efficac ad bonum opus agendum, eadem ratione per istud opus subsequens poterit mereri auxilium efficac ad aliud, et per istud, aliud similiter, et sic deinceps; Ergo p.

Respon. neg. cons. et parit. Disparitas est, quia extat promissio Dei de concedendo ea iustitia in his bonis operibus gratia augmento, et non desit aliqua hu conditio ad meritum de condigno requisita. Is qui iustus est, inquit Apostolus, 2. Cor. 4. renovatur de die in diem. Et Apocal. ult. Qui iustus est, justificetur adhuc: et Sanctus Sanctificetur adhuc. Unde definit Concilium Trid. Sess. 6. can. 32. Justificatum bonis operibus, quae ab eo per gratiam Jesu Christi, cuius vivum membrum est, fiunt, mereri gratia augmentum. Et S. Augustinus Epist. 106. Gratia, inquit, meretur augeri, ut aucta mereatur et perfici. at leius est de auxilio efficaci.

2°. Nihil obstat quominus justus mereatur de condigno augmentum gratia habitualis; ast videtur repugnare gratia, quam Deus solet in hoc saeculo impetiri, ut per ipsam justus mereri possit de condigno aliud auxilium efficac; ex vi enim talis meriti, ut antea observavimus, unico actu meritorio justus confirmaretur in gratia et impeccabilis redderetur.